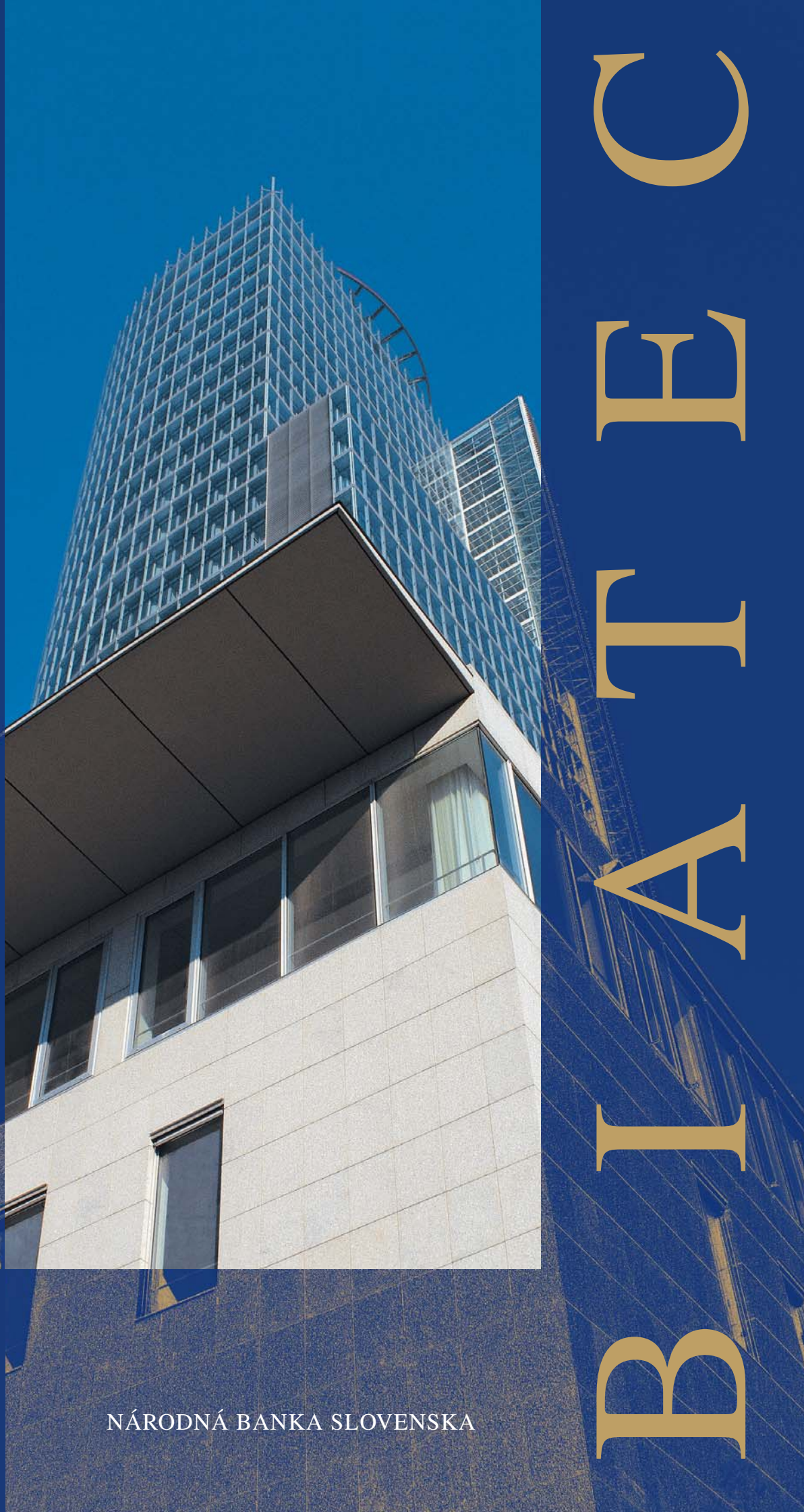

4

Apríl 2008
Ročník 16

ODBORNÝ
BANKOVÝ
ČASOPIS

BILLET

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Euro mojimi očami

Národná banka Slovenska a Junior Achievement Slovensko pripravili pre základné a stredné školy súťaž Euro mojimi očami. Cieľom projektu je aktívne zapojiť študentov a žiakov do procesu informovania o zavedení eura, motivovať ich, aby premýšľali o tejto problematike a tvorivo vyjadrili svoj postoj k téme euro.

Foto: Ivan Paška

Na tlačovej konferencii predstavili projekt (zľava): programová manažérka Junior Achievement Katarína Chomová, viceguvernér Národnej banky Slovenska Viliam Ostrožlík. Tlačovú konferenciu viedla hovorkyňa NBS Jana Kováčová.

Spoločný projekt začiatkom apríla predstavili na tlačovej konferencii viceguvernér NBS Viliam Ostrožlík a programová manažérka Junior Achievement Slovensko Katarína Chomová.

Projekt vlastne tvoria tri súťaže, každá z nich je venovaná inej vekovej kategórii. Súťaž stavia na individuálnej prezentácii žiaka, v ktorej vyjadrí svoj vlastný názor, postoj k zavedeniu eura na Slovensku. Súťažiaci tak budú mať zároveň priestor na rozvoj a skvalitnenie prezentačných a komunikačných zručností. V neposlednom rade však ide najmä o možnosť tvorivo a kreatívne vyjadriť svoj názor.

Tri súťaže sú pripravené pre rôzne vekové kategórie študentov.

Euro mojimi očami je určená pre jednotlivcov, žiakov stredných škôl na Slovensku vo veku 15 až 19 rokov.

Do súťaže Euro mojimi očami sa môže zapojiť každý žiak strednej školy na Slovensku, vo veku 15 až 19 rokov, ak pošle vlastnú prezentáciu, ktorou vyjadrí svoj názor, postoj a vnímanie témy. Pre-

zentácia musí vyjadrovať vlastný názor autora. Spôsob prezentácie závisí len od kreativity žiaka. Tak vidím euro je zase súťaž pre žiakov základných škôl vo veku 12 až 15 rokov. Do súťaže sa zapoja ak pošlú vlastnú fotografiu, ktorá zodpovedá zadaniu a vyjadruje tému Tak vidím euro.

Tretia časť súťaže s témou Predstav nám euro je výtvarná a zameriava sa na žiakov, ktorí v súčasnosti už navštevujú program Junior Achievement Slovensko Základy podnikania, v ktorom sa vo voľno čase zoznamujú so svetom ekonomiky.

Žiaci a študenti, ktorí sa do súťaže zapoja, môžu získať hodnotné ceny ako napr. notebook, PC, fotoaparát, telefón, poukážky do obchodu s fotografickými potrebami, knihy. Súťažné práce žiakov budú hodnotiť manažéri JASR, zástupca NBS a odborníci z marketingovej oblasti.

Záverečný termín na odoslanie súťažných prác je 15. júna. 2008.

Organizátori súťaže pripravujú z ocenených prác výstavu, ktorá bude inštalovaná v budove NBS.

D. K.

BIATEC
Odborný bankový časopis
Apríl 2008

Vydavateľ:
Národná banka Slovenska

Redakčná rada:
Ing. Ivan Šramko (predseda)
prof. Ing. Irena Hlavatá, CSc.
Ing. Štefan Králik
doc. Ing. Jozef Makúch, PhD.
doc. Ing. Anna Pilková, CSc. MBA
Ing. Monika Siegelová

Redakcia:
Ing. Alica Polónyiová
tel.: 02/5787 2153
alica.polonyiova@nbs.sk
PhDr. Dagmar Krištofičová
tel.: 02/5787 2150
dagmar.kristoficova@nbs.sk

Adresa redakcie:
NBS, redakcia BIATEC
Imricha Karvaša 1, 813 25 Bratislava
fax: 02/5787 1128
Objednávky na inzerciu prijíma redakcia:
tel.: 02/5787 2150
e-mail: biatec@nbs.sk

Počet vydaní: 12-krát do roka
Cena výtlačku pre predplatiteľov: 21 Sk
Ročné predplatné: 252 Sk
Poštovné hradí predplatiteľ.
Voľný predaj: predajné miesta
Vydavateľstva ELITA v Bratislave: Klincová 35,
Blagoevova 14 – 16, Dolnozemska cesta 1/A
Cena výtlačku vo voľnom predaji: 35 Sk

**Objednávky na predplatné v SR
a do zahraničia, reklamácie, distribúcia:**
VERSUS, a. s., Expedičné stredisko,
Pribinova 21, 819 46 Bratislava
tel.: 02/5728 0368, fax: 02/5728 0148
e-mail: expedicia@versusprint.sk
Termín odovzdania rukopisov: 9. 4. 2008
Dátum vydania: 21. 4. 2008
Registračné číslo: MK SR 698/92
ISSN 1335 - 0900

Grafický návrh: Bedrich Schreiber
Typo & lito: AEPRESS, s.r.o.
Tlač: Patria I., s.r.o.

Anglický preklad vybraných článkov je
na internetovej stránke Národnej banky
Slovenska: <http://www.nbs.sk>

Všetky práva sú vyhradené. Akékoľvek
reprodukcie tohto časopisu alebo jeho časti
a iné publikovanie vrátane jeho elektronickej
formy nie sú povolené bez predchádzajúceho
písomného súhlasu vydavateľa.

EURÓPSKA ÚNIA

Euro – spoločná európska mena 2
(Rozália Boskovičová, RNDr. Gabriel Schlosser)

OBEŽIVO

Bankovka 5 USD v novom šate – bezpečnejšia a spoľahlivejšia. 15
(Rozália Boskovičová)

POISŤOVNÍCTVO

Význam zaistenia – špecifickej formy poistenia – v súčasnej
ekonomike 17
(Ing. Mgr. Zuzana Krátka)

STAVEBNÉ SPARENIE

Zvýhodnenie stavebného sporenia a prínos bonusov 21
(Ing. Miloš Majerník, Ing. Juraj Hanzlíček)

LÍZING

Medzinárodné účtovné štandardy a finančný prenájom 26
(Ing. Ján Dercó)

PRIPOMÍNAME SI

Sto rokov od narodenia profesora Rudolfa Brišku 28
(Doc. Ing. Ivan Figura, CSc)

LEGISLATÍVA

Trestnoprávna ochrana devízového hospodárstva
a pri obchodovaní s devízovými prostriedkami 29
(JUDr. Jaroslav Klátik)

INFORMÁCIE

Z rokovania Bankovej rady NBS 31
Semináre a prednášky o eure 32

Euro – spoločná európska mena

Rozália Boskovičová
RNDr. Gabriel Schlosser
Národná banka Slovenska

Spoločná európska mena – euro – začala svoj každodenný život 1. januára 1999. Pravda, vtedy ešte ako virtuálna mena, ktorú používali najmä banky a finančné inštitúcie. Euro sa stalo každodennou skutočnosťou pre viac ako 300 miliónov obyvateľov Európy 1. januára 2002.

Slovensko sa po vstupe do Európskej únie zaviazalo prijať spoločnú európsku menu – euro. Tento významný historický deň je naplánovaný na 1. januára 2009.

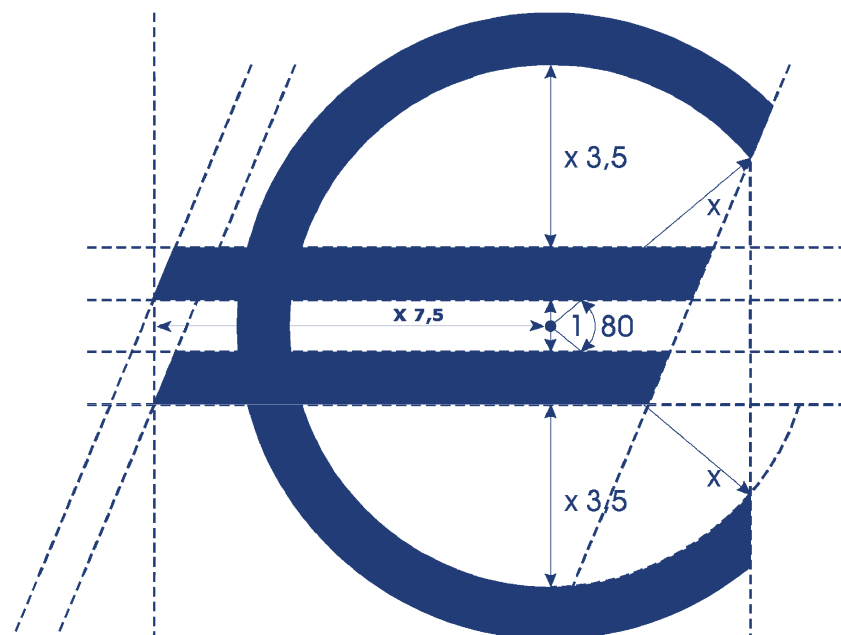
Mottom tohto materiálu by mohlo byť aj slovenské príslovie: *Všetci všetko vidia, ale nie všetci všetko vedia.* Kým bude na Slovensku obeživom euro, bude treba prijať veľa rozhodnutí a vykonať mnoho práce.

Z HISTÓRIE EURA

Dňa 7. februára 1992 bola v Maastrichte podpísaná Zmluva o Európskej únii. Táto zmluva definuje kompetencie Európskej centrálnej banky (ECB), vlád a centrálnych bánk 12 členských štátov EÚ, ktoré sa týkajú vytvorenia novej, spoločnej meny – eura a jej uvedenia do obehu. ECB má výhradné právo schváliť vydávanie eurových bankoviek v eurozóne (tvoria ju členské štáty EÚ, ktoré nahradili svoju národnú menu spoločnou menou – eustom), ale v skutočnosti ich dávajú do obehu v úzkej spolupráci ECB a národné centrálné banky (NCB). Pretože ECB sa neangažuje v hotovostnom peňažnom obehu, vlastné uvedenie eura do obehu, spracovanie (uloženie, triedenie, distribúcia)

a sťahovanie bankoviek z obehu je v kompetencii jednotlivých NCB. Preto sa aj Národná banka Slovenska (NBS) pripravuje na distribúciu eurových bankoviek a eurových mincí na území našej vlasti. Vydávanie eurových mincí je v kompetencii Európskej komisie (EK), ktorá podobne ako ECB, vlastnú distribúciu a spracovanie mincí presunula na národné vlády členských štátov (ministerstvá financií, resp. NCB). ECB zodpovedá a každý rok schvaľuje množstvo eurových mincí, ktoré sa má vyraziť a dať do obehu.

Na madridskom stretnutí EK v decembri 1995 členovia prijali meno novej spoločnej meny – euro. Mnohé iné návrhy – „ducat“, „ecu“, „florin“, „franken“ alebo „euomark“ – neboli prijaté pre ich

Symbol eura podľa normy ISO.

istú príbuznosť, resp. stotožnenie s konkrétnym národom. Názov euro je rovnaký, alebo skoro rovnaký, vo všetkých oficiálnych jazykoch EÚ či používaných typoch abecied. Ľahko sa vyslovuje a identifikuje s celou Európou.

Symbol eura

Každá mena má svoj symbol a to platí aj pre euro.

Musel sa vytvoriť symbol, ktorý sa ľahko spája s Európou, nemá komplikovaný tvar a je príťažlivý. Európska komisia vybrala z 30 predložených návrhov a 10 z nich sa dostalo do „užšieho výberu“, ku ktorým sa potom vyjadrovala verejnosť. Záverečné rozhodnutie o symbole eura urobili vtedajší predseda EK Jacques Santer a Yves-Thibault de Silguy, komisár pre ekonomické a finančné otázky.

Inšpiráciou pre symbol eura bolo grécke písmeno epsilon, čo má pripomenúť Grécko ako kolísku európskej civilizácie. E je aj prvým písmenom mena svetadielu Európa. Dve hrubšie vodorovné linky predstavujú stabilitu eura. Oficiálna skratka, registrovaná ISO (International Organization for Standardization), je EUR.

NOMINÁLNE HODNOTY

V novembri 1994 Rada EMI (Európsky menový inštitút), predchodca ECB, rozhodol o postupnosti 1:2:5 pre sedem nominálnych hodnôt eurovej meny: €10 a €100, €20 a €200, €5, €50 a €500. Táto

postupnosť zohľadňuje podobné postupnosti nominálnych hodnôt v iných menách sveta a použil ju aj ECOFIN (Ekonomická a finančná rada EÚ) pre mince: 1 cent, 10 centov a €1, 2 centy, 20 centov a €2, 5 centov a 50 centov.

Rozhodnutie o bankovke s najvyššou nominálnou hodnotou €500 bolo prijaté po dôkladnom zvážení. Pred zavedením eura malo šesť štátov eurozóny – Belgicko, Holandsko, Luxembursko, Nemecko, Rakúsko a Taliansko – národné bankovky s nominálnou hodnotou medzi €200 a €500 a ich potreba každý rok stúpala. Tri štáty eurozóny – Grécko, Rakúsko a Taliansko – mali v obehu národné bankovky s nominálnou hodnotou nižšou ako €2. S cieľom zabrániť vzniku veľmi širokej palety bankoviek s rôznymi nominálnymi hodnotami, bolo prijaté rozhodnutie, že €2 bude najvyššia nominálna hodnota pre mincu a €5 bude najnižšia nominálna hodnota pre bankovku.

Časový plán

Na madridskom stretnutí bol prijatý aj časový plán uvedenia eura do obehu – niekedy v čase od 1. januára 1999 do 1. januára 2002. Hoci koniec roka – a najmä Vianoce – sú vrcholovým obdobím v hotovostnom platobnom styku, kedy je v obehu veľmi veľa obeživa, nakoniec bol zvolený dátum 1. január 2002 ako začiatok kalendárneho roka a ako vhodný začiatok novej historickej etapy.

Dizajn bankoviek

Bankovka je umelecký produkt, ale zároveň je to aj technický produkt. Sklbiť v maximálnej možnej miere vlastnosť „estetická príťažlivosť“ s technickými možnosťami, nie je jednoduchá úloha. Jedným z najdôležitejších faktorov pri tvorbe dizajnu bankovky je jeho odolnosť pred falšovaním. Pri uvedení novej série bankoviek vo viacerých štátoch naraz však hrala dôležitú úlohu aj atraktivita vzhľadu bankoviek. Eurové bankovky mali byť prijateľné v eurozóne ako aj mimo nej. Eurové bankovky sa používajú v rôznych kultúrach a národné motívy musia ustúpiť nadnárodným.

Návrhy na motívy

V novembri 1994 bol vytvorený poradný orgán z hlavných pokladníkov NCB a manažérov ceninových tlačiarň, ktoré boli súčasťou centrálnych bánk, umelcov, historikov a psychologov. Hlavnou úlohou tohto poradného orgánu bolo určiť témy, ktoré by vyjadrovali jednotu novej série banko-

viek. Aby bola ľahko identifikovateľná skutočnosť, v EÚ ako aj mimo EÚ, že ide o európske platidlá, bolo prijaté rozhodnutie, že dizajn nových bankoviek bude obsahovať zástavu alebo 12 hviezd. Medzi možné motívy boli zaradené:

- európske epochy a štýly,
- európske dedičstvo,

- abstraktné (technické) motívy,
- ciele EÚ,
- spoločná európska pamäť a európske výsledky v kultúrnej oblasti,
- európska fauna a flóra,
- veľké osobnosti Európy,
- veľkí európski básnici a spisovatelia,
- niekoľko rôznych portrétov na oboch stranách bankoviek,
- krajinné motívy,
- mestá, ktoré zohrali významnú úlohu v európskej histórii,
- významné pamätníky,
- mýty a legendy,
- európske písomné pamiatky,

- mapy Európy z rôznych historických období,
- „otcovia -zakladatelia“ Európskej únie.

Poradný orgán navrhol tri základné témy: európske epochy a štýly, európske dedičstvo a abstraktné (technické) motívy.

V júni 1995 Rada EMI vybrala iba dve témy – európske epochy a štýly a abstraktné (technické) motívy. Rozhodla tiež, že jediným slovom na bankovkách bude názov meny euro a skratka ECB v rôznych jazykoch.

EMI úzko spolupracovala s Európskou úniou nevidiacich pri výbere rozmerov bankoviek a ďalších prvkov určených špecificky pre túto skupinu ľudí.

Farby bankoviek vyberala komisia na základe farebného kruhu švajčiarskeho maliara a pedagóga Johanessa Ittena – z kruhu vybrali kontrastné, oproti sebe stojace odtiene farby, čo umožňuje jednoznačné rozpoznanie bankoviek.

Päť najlepších návrhov

V roku 1996 bola uzatvorená súťaž na konkrétne námety, 27 námětov predložilo 29 výtvarníkov, alebo skupín výtvarníkov. Po posúdení, odborná porota určila päť najlepších návrhov:

- Abstraktná/technická téma:
1. Klaus Michel a Sanne Juenger
  2. Roger Pfund
  3. Robert Kalina (Oesterreichische Nationalbank)
  4. Maryke Degryse (Banque Nationale de Belgique)
  5. Terry Thorn (Harrisons and Sons)

Európske epochy a štýly:

1. Yves Zimmermann
2. Robert Kalina (Oesterreichische Nationalbank)
3. Ernst and Lorli Juenger
4. Inge Madlé (Joh. Enschedé)
5. Daniel und Johanna Bruun

V decembri 1996 komisia definitívne zvolila námety pre európske epochy a štýly, ktoré predložil Robert Kalina.

Príprava finálnych návrhov

Vybrané námety sa neskôr preskúmavali z pohľadu postupov používaných v tlačiarňach bankoviek. Prístupilo sa k výberu a umiestneniu jednotlivých ochranných prvkov. Napríklad pôvodné umiestnenie ochranného prúžku v strede bankovky bolo zmenené, pretože stred bankovky je miesto, v ktorom sa bankovky najčastejšie skladajú (na polovicu), a tak by došlo k rýchlejšiemu znehodnoteniu ochranného prúžku. V pôvodných návrhoch boli čiastočne zmenené vyobrazenia mostov, okien a brán, aby vznikli neutrálne (neexistujúce) architektonické prvky, neidentifikovateľné so skutočnými vzormi. Vo vyobrazení mapy Európy bolo potrebné prijať niekoľko rozhodnutí – najmä aká projekcia mapy bude použitá a do akej hĺbky podrobností budú mapy vyobrazené. Napríklad na bankovkách sú vyobrazené iba tie ostrovy, ktorých plocha je väčšia ako 400 km².

Severoafrické pobrežie je vyobrazené preto, aby bolo možné zobraziť aj španielske územia Ceuta, Melilla a Kanárske ostrovy. V roku 1997 boli publikované upravené návrhy eurových bankoviek bez

väčšiny ochranných prvkov. Napríklad hologramy boli nahradené gilošovými plochami. Informácie o ochranných prvkoch boli publikované až v auguste v roku 2001.

Tlač bankoviek

Na procese prípravy a tlače eurových bankoviek sa zúčastnila väčšina európskych tlačiarň bankoviek. A to preto, aby sa využila dostupná kapacita na jednorazovú tlač veľmi veľkého počtu bankoviek a dodržal sa časový plán emisie eurových bankoviek. Dôraz sa kládol aj na to, aby v rôznych tlačiarňach dosahovali rovnakú kvalitu tlače. Aj toto je dôvod, prečo viaceré štáty EÚ v 90-tych rokoch XX. storočia dávali do obehu tak veľa nových národných bankoviek. Tlačiarne testovali svoje kapacity, zosúladžovali technické normy a kvalitu tlače. Na záverečnej príprave eurových bankoviek bolo potrebné koordinovať prácu 15 tlačiarň, 8 papierní a viac ako 20 dodávateľov surovín a ďalších produktov používaných pri tlači bankoviek.

Testovacie bankovky

V roku 1997 boli vytlačené prototypy tzv. testovacích bankoviek, aby sa v procese skutočnej tlače odhalili všetky možné problémy, prekážky a nedostatky. Tieto bankovky mali prevládajúcu farbu hnedú, ich rozmery boli 140 x 77 mm a nominálna hodnota bola vytlačená v tvare 00. Hlavný motív bol portrét, ktorý tvoril aj vodoznak. Boli dva druhy testovacích bankoviek: pre nižšie nominálne hodnoty so strieborným a holografickým prúžkom a pre vyššie nominálne hodnoty s holografickou nálepkou obsahujúcou slovo TEST. Na rubovej strane bola použitá opticky premenlivá farba (nominálna hodnota 00). V tejto etape tlač testovalo 10 tlačiarň a 8 papierní – niektoré z tlačiarň použili po prvýkrát opticky premenlivú farbu vytlačenú sieťotlačou a hologramy.

Vizuálne a strojmi rozpoznateľné prvky boli veľmi prísne skúmané vo viacerých laboratóriách – napr. testovanie fyzickej a chemickej odolnosti bankoviek, mnohé NCB testovali spracovanie bankoviek na svojich triediacich strojoch. Na nich sa napr. skontroluje až 40 bankoviek za sekundu a rôzne senzory automaticky určia, či daná bankovka je ešte vhodná pre peňažný obeh alebo ju už treba automaticky zošrotovať. V tejto testovacej fáze sa zistilo oveľa menej rozdielov v kvalite medzi jednotlivými tlačiarňami, než sa pôvodne predpokladalo. Testovacie bankovky boli použité aj v prieskume verejnej mienky vo viacerých západoeurópskych štátoch.

Príprava tlačových dosiek

Vo februári 1998 EMI schválila všeobecnú špecifikáciu eurových bankoviek. Do šiestich mesiacov bolo treba vytvoriť základné podklady pre tlačové dosky pre sedem bankoviek. Výtvarný návrh bankoviek bol prenesený do základného súboru digitálnych súborov, filmov a tlačových dosiek. Po vytvorení kópii základného súboru sa v jednotli-

vých tlačiarňach pripravili potrebné tlačové dosky pre proces tlače eurových bankoviek. V auguste 1998 boli prípravné práce hotové a riadiaca rada ECB mohla v polovici decembra 1998 schváliť začiatok výroby eurových bankoviek.

Technická špecifikácia

Druhý súbor testovacích bankoviek – tzv. nultá séria – bol vytlačený od septembra 1998 – každá nominálna hodnota aspoň v dvoch rôznych tlačiarňach a bankovka €20, o ktorej sa predpokladalo, že bude najčastejšie používanou bankovkou, bola vytlačená v deviatich tlačiarňach. Cieľom nultej

série, ktorej tlač skončila v decembri 1998, boli záverečné skúšky na prípravu tlače vo všetkých tlačiarňach, papierňach a u dodávateľov. V 11 laboratóriách rôznych NCB sa testovalo aspoň 150 000 kusov bankoviek vytlačených v každej tlačiarňi. Výsledok testov bol uspokojujúci – potvrdil, že všetci sú pripravení na tlač eurových bankoviek v rovnakej kvalite. Menšie úpravy bolo potrebné vykonať iba v niektorých tlačiarňach. Všeobecná špecifikácia eurových bankoviek sa zmenila na základný dokument, „technickú špecifikáciu“. Tento viac ako 200 stranový dokument obsahuje všetky údaje, grafy, obrázky, výsledky fyzikálnych a chemických testov, jednotlivé parametre s prípustnými toleranciami aj pre také extrémne prípady, ako je napr. pranie bankoviek rôznymi pracími práškami, či ich krčenie, skladanie a pod.

Veľmi dôležitou časťou tejto etapy bolo aj vytvorenie Systému kontroly kvality, ktorý je v podmienkach ECB veľmi prísny. Veď ide o koordináciu spolupráce viac ako 40 podnikov a spoločností, ktoré sa zúčastnili (a zúčastňujú) na procese tlače eurových bankoviek. Veľkým problémom (nie neriešiteľným) boli aj právne otázky, harmonizácia právnych predpisov a otázky bezpečnosti.

Výroba papiera

Eurové bankovky sú vytlačené na najkvalitnejšom bankovkovom papieri vyrobenom z čistých bavlnených vlákien. Tie umožňujú vysokú fyzikálnu a mechanickú odolnosť pred poškodením, v porovnaní so štandardným papierom vyrobeným z celulózy. V prvej etape sa bavlna vyperie, aby sa odstránili najhrubšie nečistoty, vo veľmi horúcej vode pod vysokým tlakom a s určitým množstvom sódy a peroxidu vodíka. Aby sa šet-

rilo životné prostredie, nepoužívajú sa žiadne prísady chlóru. Po vysušení sú vlákna zmenšené na niekoľkomilimetrovú dĺžku, ktorá umožňuje vytvoriť kvalitný vodoznak a zvyšuje mechanické a fyzikálne vlastnosti papiera. V tretej etape sa vytvorí základná hmota na prípravu bankovkového papiera, ktorá je zložená približne z 5% vlákien bavlny a 95% vody. Do suroviny sa pridávajú ešte isté chemické prísady. Potom sa táto masa vylieva na veľké valce, vytvorené z medených drôtov, na ktorej sa usadzujú vlákna bavlny, voda odtieká, pridávajú sa ochranné prúžky a vlákna svietiace pod UV svetlom. Vlhká masa „papieroviny“ sa prenáša pomocou gumených posuvných pásov a postupne sa suší. Na konci stroja na výrobu papiera sa navíja na kotúč hotový bankovkový papier. V niektorých papierňach sa v procese výroby papiera pridávajú aj holografické prúžky a ďalšie ochranné prvky – tieto činnosti však nie sú čisto papierenské procesy.

Posledný krok pri spracovaní papiera je narezanie kotúčov na háčky v potrebnej veľkosti (pre 24 až 60 bankoviek na jeden hárok v závislosti od nominálnej hodnoty, resp. rozmeru bankovky), ktoré sa potom používajú v tlačiarňach bankoviek. Tieto háčky sa balia po 500 kusov – pretože hmotnosť papiera je 85 g na m², 500 háčkových balík váži od 10 do 20 kg, v závislosti od veľkosti háčkov.

Počas všetkých krokov výroby sa dodržiavajú veľmi prísne bezpečnostné opatrenia, aby nedošlo k prípadnej strate a zneužitiu papiera.

Štyri druhy tlačových postupov

Pri tlači eurových bankoviek sa používajú štyri druhy tlačových postupov: hĺbkotlač (intaglio), tlač z plochy (ofset), sietotlač a tlač z výšky (letterpress).

Tlač bankoviek vyšších nominálnych hodnôt začína zvyčajne tlačou z plochy, pričom sa vytvára základný dizajn na rubovej strane bankovky. Ofset je nepriamy spôsob tlače, pri ktorom sa farba netlačí (nenanáša) na papier priamo z tlačového valca. Napr. sa zo štyroch tlačových dosiek farba prenáša na gumové valce, z ktorých sa farba tlačí (prenáša) na bankovkový papier. Pri tlači eurových bankoviek sú tlačové stroje nastavené tak, že ofsetový obrazec sa tlačí simultánne na líčnu a rubovú stranu. (Takto sa tlačí sútláčová značka).

Hĺbkotlač (intaglio – toto talianske slovo znamená vyrezať alebo vyryť) umožňuje, aby bankovky mali charakteristickú vlastnosť – reliéf – pri ohmataní bruškami prstov. Hĺbkotlačou sa tlačí skratka ECB (v piatich jazykových variantoch), číselná nominálna hodnota, okná a brány. Pôvodné obrazce sú vyryté do rôznych hĺbok v tlačovej doske (z pôvodných medených platní sa prenášajú do ocele galvanickou metódou), po nanosení farby sa táto dostane do rôzne hlbokých línií, z oblastí, ktoré sa netlačia je farba zotretá čistiacim valcom. Potom sa farba priamo tlačí (prenáša) z tlačovej dosky na papier pod vysokým tlakom – až 30 ton na m².

Sietotlačou je na rubovej strane vytlačená číselná nominálna hodnota pomocou opticky

Tab. 1 Počiatočná produkcia bankoviek pre jednotlivé štáty (rok 2002, v %)

Belgicko	3,7%
Fínsko	1,5%
Francúzsko	15,2%
Grécko	4,2%
Holandsko	4,4%
Írsko	2,0%
Luxemburg	0,3%
Nemecko	32,1%
Portugalsko	3,6%
Rakúsko	3,7%
Španielsko	12,9%
Taliansko	16,4%

Zdroj: NBS.

premenlivej farby. Nakoniec sa tlačia sériové čísla bankoviek tlačou z výšky.

Na záver tlačového procesu sa hárky rozrežú na jednotlivé bankovky a a tie sa balia do balíčkov po 100 ks. Desiat balíčkov sa zabalí do zväzku, ktorý sa potom vákuovo zabalí do fólie.

Vo všetkých krokoch sa kontroluje kvalita tlače – priebežne online (počas vlastného procesu tlače), offline (vzorka sa vytiahne zo stroja), ako aj na konci tlačového procesu. Nesprávne vytlačené bankovky sú automaticky vyradené a priebežne ničené pri tlačení.

Logistika

V procese tlače sa vynorilo niekoľko logistických problémov. V relatívne krátkom časovom intervale bolo potrebné naraz vytlačiť veľké množstvo eurových bankoviek, ktoré museli byť premiestnené do viac ako 500 pobočiek NCB pred 1. januárom 2002. Prekážkou bola skutočnosť, že vlastná tlač sa nemohla začať skôr, než bolo prijaté rozhodnutie o nahradení národnej meny eurom. Avšak tlačiarne sa museli vopred zásobiť, napr. papierom či farbami.

Výroba bankovkového papiera sa začala na začiatku roka 1999. V lete začala vlastná tlač eurových bankoviek v Belgicku, Francúzku, Nemecku, Taliansku, Holandsku a Španielsku. Neskôr sa pridali tlačiarne aj v ďalších štátoch. V Grécku sa euro začalo tlačiť až koncom roka 2000, pretože Grécko prijalo euro až od roku 2001.

Na konci etapy tlače bolo treba vytlačiť miliardu kusov bankoviek mesačne, čo je asi 33 miliónov kusov denne, 1 400 000 za hodinu, 23 000 za minútu a asi 400 za jednu sekundu.

Na tlač eurových bankoviek sa zúčastnilo 15 tlačiarňí: 3 v Nemecku, 2 vo Francúzsku a po jednej tlačiarňi v ďalších štátoch, okrem Luxemburska (nemá tlačiareň bankoviek, podobne ako Slovensko). Veľká Británia tiež tlačila eurové bankovky, hoci ide o štát mimo eurozóny. V roku 2001 bolo určené celkové množstvo bankoviek na 14,9 miliardy kusov (predstavujúcich v nominálnych hodnotách spolu viac ako 633 miliárd eur).

Tab. 2 Eurové bankovky a eurové mince v obehu (k 31. decembru 2007)

Nominálna hodnota	V miliónoch ks	V miliónoch eur
€500	453	226 326
€200	156	31 137
€100	1 209	120 933
€50	4 442	222 112
€20	2 468	49 354
€10	1 965	19 655
€5	1 421	7 105
SPOLU	12 114	676 621

Nominálna hodnota	V miliónoch ks	V miliónoch eur
€2	3 795	7 590
€1	5 701	5 701
50 centov	4 642	2 321
20 centov	7 823	1 565
10 centov	9 882	988
5 centov	12 281	614
2 centy	14 267	286
1 cent	17 423	174
SPOLU	75 814	19 239

Zdroj: NBS.

Eurové bankovky a ich ochranné prvky

Dôležitou súčasťou procesu prijatia eura za národnú menu, sú aj informácie o vzhľade eurových bankoviek a eurových mincí a o ich ochranných prvkoch. Informácie o ochranných prvkoch sú potrebné rovnako pre širokú verejnosť ako aj profesionálnych pokladníkov, aby mohli overiť pravosť bankovky. Aj keď sú už viaceré z týchto informácií zrejme čitateľom známe, treba ich opakovane pripomínať, aby dokázali overiť pravosť bankoviek. Pretože to, čo nepoznáme, nemôžeme ani skontrolovať.

Za vydávanie súčasných eurových platidiel sú zodpovedné dve inštitúcie: bankovky sú v kompetencii Európskej centrálnej banky so sídlom vo Frankfurt nad Mohanom, mince sú v kompetencii Európskej komisie, ktorá časť kompetencií previedla na národné vlády jednotlivých členských štátov eurozóny. To je aj dôvod, prečo dizajn eurových bankoviek neobsahuje národné motívy.

Motívy na minciach a bankovkách

Mince obsahujú dva základné druhy motívov – európsky a národný: líčna strana mincí je spoločná, ale motívy na rubovej strane mincí sú národné, podľa predstáv každého jedného členského štátu.

Hlavný motív eurových bankoviek tvoria epochy a slohy v histórii európskej kultúry.

Vítané motívy pochádzajú z rúk Roberta Kalinu, ktorý pracuje v Österreichische Nationalbank.

Na líčnej strane bankoviek sú zobrazené okná a brány, ako symbol európskej otvorenosti a spolupráce.

Dvanásť hviezd Európskej únie vyjadruje dynamiku a harmóniu súčasnej Európy.

Na rubovej strane bankoviek sú zobrazené mosty v rôznych architektonických slohoch. Mosty sú metaforou úzkej spolupráce a komunikácie medzi európskymi národmi a medzi Európou a zvyškom sveta.

Viacnásobná kontrola

Bankovky sa vyrábajú pomocou zložitých technologických postupov a ich ochranné prvky umožňujú relatívne ľahké rozlíšenie pravej bankovky a falzifikátu.

Eurové bankovky možno kontrolovať rôznymi spôsobmi. Niektorí používatelia kontrolujú

ochranné prvky, ktoré sú rozpoznateľné zrakom bez použitia technických pomôcok – ide napríklad o vodoznak. Iní pri prijímaní bankoviek kontrolujú hmatom kvalitu bankovkového papiera a hľadajú časti bankovky, ktoré sú vytlačene hĺbkotlačou.

Pokladníci môžu použiť pri overovaní pravosti bankoviek vlastnosti ochranných prvkov, ktoré sa zobrazia pod UV svetlom.

Eurové bankovky obsahujú aj niekoľko „skrytých“ ochranných prvkov – presnejšie povedané ide o ochranné prvky, ktoré nepozná široká verejnosť – a ktoré používajú triediace stroje v bankách.

Najzložitejšie, veľmi špeciálne ochranné prvky sa dajú rozlíšiť iba pomocou high-tech senzorov, ktoré používajú stroje v centrálnej banke – o týchto ochranných prvkoch vie iba veľmi málo ľudí.

Základné detaily

Základné detaily na líčnej strane eurových bankoviek sú rovnaké a sú umiestnené na rovnakých miestach bankoviek všetkých nominálnych hodnôt:

- názov meny latinským (EURO) a gréckym (ΕΥΡΩ) písmom,
- skratka Európskej centrálnej banky v piatich jazykových ekvivalentoch (BCE, ECB, EZB, EKT, EKP) zodpovedajúcich 11 úradným jazykom EÚ v čase prvého zavedenia eurových bankoviek,
- symbol © označujúci ochranu autorských práv,
- zástava Európskej únie,
- podpis prezidenta Európskej centrálnej banky.

Dva podpisy

Pozornejší používatelia si iste všimli, že na eurových bankovkách sú dva rôzne podpisy preziden-

Tab. 3 Sedem nominálnych hodnôt eurových bankoviek

Nominálna hodnota	Hlavný motív	Prevládajúca farba	Rozmery
€5 alebo 5 eur	antika	sivá	120 x 62 mm
€10 alebo 10 eur	románsky sloh	červená	127 x 67 mm
€20 alebo 20 eur	gotický sloh	modrá	133 x 72 mm
€50 alebo 50 eur	renesancia	oranžová	140 x 77 mm
€100 alebo 100 eur	barok a rokoko	zelená	147 x 82 mm
€200 alebo 200 eur	storočie ocele a skla	žltohnedá	153 x 82 mm
€500 alebo 500 eur	architektúra XX. storočia	purpurová	160 x 82 mm

Zdroj: NBS.

ta ECB – môžeme sa stretnúť s faksimile podpisu Willema F. Duisenberga, prvého prezidenta ECB alebo jeho následníka, súčasného prezidenta ECB, Jeana-Claudea Tricheta, ktorý sa ujal svojej funkcie 1. novembra 2003. Hoci ide o istý rozdiel v dizajne bankovky, v platobnom styku sú oba typy bankoviek rovnako platné.

Škála ochranných prvkov

Široká verejnosť by sa mala oboznámiť s nasledujúcimi ochrannými prvkami eurových bankoviek: hĺbkotlač, vodoznak, ochranný prúžok, sýtlačová značka, holografický prúžok alebo medailón s hologramom, zlatistý pruh a opticky premenlivá farba.

Vodoznak

sa nachádza v ľavej časti lícnej strany bankovky. Ide o vyobrazenie stupňovito „tieňovaného“ okna a jasnej, svetlej nominálnej hodnoty, ktoré vidieť v priehľade proti svetlu. Tento prvok nie je vytlačený, ale vzniká „hrou svetla a tieňa“ v časti bankovky, ktorá je hrubšia (ilúzia tmavšej „farby“) alebo je tenšia (ilúzia jasnejšej „farby“) v priehľade proti zdroju svetla.

Ochranný prúžok

sa nachádza v ľavej časti lícnej strany bankovky bližšie k jej strednej a je zabudovaný do bankovkového papiera. V priehľade proti zdroju svetla vidíme tmavo vystupujúci zvislý prúžok, ktorý obsahuje svetlým písmom napísaný mikrotexť striedavo viditeľný z oboch strán – napr. 50 EURO.

Sýtlačová značka

– je vytlačená simultánne na lícnu aj rubovú stranu bankovky – nachádza sa v ľavom hornom rohu lícnej strany bankovky a pravom hornom rohu rubovej strany bankovky. Pri pohľade proti svetlu vidíme celé číslo nominálnej hodnoty danej bankovky – napr. 100.

Holografický prúžok

je umiestnený pri pravom okraji lícnej strany bankovky (€5, €10 a €20). Pri naklonení bankovky hologram na pozadí dúhovej farby zobrazuje buď nominálnu hodnotu bankovky alebo znak €. Po okrajoch sú mikropísmom uvedené čísla, ktoré predstavujú nominálnu hodnotu bankovky.

Medailón s hologramom

je umiestnený dole pri pravom okraji lícnej strany bankovky (€50, €100, €200 a €500). Pri naklonení sa mení zobrazenie – buď nominálna hodnota bankovky alebo architektonický motív (okno alebo brána). Na pozadí hologramu sa smerom zvnútra k jeho okrajom objavujú sústredené kruhy dúhovej farby zložené z mikropísma.

Pri pohľade proti svetlu v holografickom prúžku alebo medailóne s hologramom vidieť perforácie, ktoré vytvárajú znak €, a zároveň je mikropísmom zobrazená nominálna hodnota bankovky.

Pri naklonení rubovej strany

bankoviek €5, €10 a €20 sa objaví lesklý, zlatistý pruh, na ktorom je zobrazené číslo nominálnej hodnoty a znak €.

Ak nakloníme rubovú stranu bankoviek €50, €100, €200 a €500, zistíme, že farba číselnej nominálnej hodnoty v pravom dolnom rohu mení farbu z purpurovej na olivovozeleň až po hnedú.

Pravosť bankoviek overujeme hmatom, pohľadom a naklonením

Bankovkový papier je zhotovený z čistej bavlny. Bankovky sú na dotyk tuhé a pevné (nie mäkké ani voskové). Niektoré časti, vytlačené hĺbkotlačou (napr. hmatové značky pre nevidiacich a zrakovo postihnutých), sú hrubšie a vystupujú z papiera.

V priehľade proti svetlu skontrolujeme vodoznak, ochranný prúžok a sýtlačovú značku. Všetky tri prvky sú na pravých bankovkách jasne viditeľné z lícnej i rubovej strany bankovky.

Pri naklonení bankovky a zmene uhla dopadu svetla skontrolujeme holografický prúžok alebo medailón s hologramom, zlatistý pruh a opticky premenlivú farbu.

Ochranné prvky a ich kontrola pomocou UV svetla

Ktoré ochranné prvky sa dajú kontrolovať pomocou UV svetla:

- pravý bankovkový papier reaguje neutrálne na osvetlenie UV svetlom – „nesvieti“;
- papier obsahuje malé vlákna, ktoré pod UV svetlom svietia červeno, modro a zeleno;
- zástava EÚ svieti zeleno a obsahuje oranžové hviezdy;

- podpis prezidenta ECB svieti zeleno;
- veľké hviezdy a malé krúžky na lícnej strane a mapa Európy, most a hodnotové číslo na rubovej strane tiež „svietia“ pod UV svetlom. Ktoré ochranné prvky sa dajú kontrolovať pomocou lupy alebo mikroskopu:
- mikropísma je použité na rôznych miestach bankovky a pod zväčšením je jasne čitateľné a nerozmazané.

Ohľaduplne a pozorne

Bankovky a mince, ktoré má človek vo vlastnej peňaženke, sú jeho majetkom. Preto by sa k nim mal správať ako k majetku – tzn. ohľaduplne a pozorne.

Ak ktokoľvek získa, dostane ako výdavok v obchode, poškodené bankovky alebo mince, tak sa musí obrátiť na NBS alebo inú banku o pomoc pri poskytnutí náhrady za poškodené platidlá.

Postupy zaobchádzania s platidlami upravujú príslušné zákony a vyhlášky. Každý, kto narába

s bankovkami a mincami by sa mal oboznámiť s ich obsahom.

Niektoré vlastnosti bankoviek a ochranných prvkov sa môžu postupne strácať, ak sa s bankovkami nezaobchádza správne. Napríklad pri náhodnom vypratí bankovky môže bankovkový papier reagovať na UV svetlo (rozžiari sa jasnomodrou farbou ako bežný biely kancelársky papier).

Vždy možno overiť niekoľko ochranných prvkov, netreba sa spoliehať iba na jeden, prípadne dva. Ak si ktokoľvek nie je istý, či je bankovka pravá, môže ju porovnať so zaručene pravou bankovkou.

V prípade, ak zistí, že vlastní falzifikát, tak ho odovzdá policajným orgánom, alebo v ktorejkoľvek banke. Ak by tak nespravil, porušil by príslušný paragraf trestného zákona, ktorý tak, ako zakazuje a trestá falšovanie, napodobňovanie a pozmeňovanie bankoviek a mincí, trestá aj prechovávanie falošných platidiel. A trest je dosť vysoký – napr. väzenie od 2 do 8 rokov.

Eurové mince

Námety pre eurové mince sa pripravovali paralelne s návrhmi pre eurové bankovky.

Práce koordinovala EK, ktorá rozhodla o základnom dizajne mincí – jedna strana bude spoločná a druhá strana bude národná.

Spoločná strana

Pre spoločnú stranu eurových mincí mali výtvarníci predložiť kompletnú sériu návrhov:

- architektonické a ornamentálne motívy,
- ciele a ideály EÚ,
- európske osobnosti.

V marci 1997 do užšieho výberu postúpilo 9 kompletných sérií z 36 predložených návrhov. Tieto návrhy preskúmali európske mincovne. V júni 1997 v Amsterdame EK vybrala návrhy belgického dizajnéra Luca Luycxa z Belgickej kráľovskej mincovne.

Osem nominálnych hodnôt

V súčasnosti sú v obehu eurové mince s nasledujúcimi 8 nominálnymi hodnotami:

- €2 alebo 2 eurá, €1 alebo 1 euro, 50c alebo 50 centov, 20c alebo 20 centov, 10c alebo 10 centov, 5c alebo 5 centov, 2c alebo 2 centy, 1c alebo 1 cent.

Spoločná líčna strana mincí

zobrazuje Európu spolu s dvanástimi hviezdami EÚ. Ide o víťazný návrh Luca Luycxa z Belgickej kráľovskej mincovne.

Pozornejší používateľ si iste všimol, že po rozšírení Európskej únie v roku 2004 sa obraz EÚ na minciach 10, 20 a 50 centov a 1 euro a 2 eurá zmenil a teraz predstavuje geografické znázornenie Európy. Mince, na ktorých je zobrazená EÚ s pätnástimi členskými štátmi, sú aj naďalej zákonným platidlom.

Viac informácií, najmä vyobrazenia národných strán eurových mincí, sa nachádza na internetovej stránke ECB www.euro.ecb.int.

Určité množstvo eurových mincí vydáva aj Monako, San Maríno a Vatikán. Tieto mince sú veľmi obľúbené medzi zberateľmi a tak, napriek tomu, že sú zákonným platidlom v celej eurozóne, v obehu ich nie je veľa.

Tab. 4 Eurové mince a ich veľkosť

	€2	€1
Priemer	25,75 mm	23,25 mm
Hrúbka	1,95 mm	2,125 mm
Hmotnosť	8,5 g	7,5 g
Vonkajší krúžok	biely – CuNi25	žltý – CuZn20Ni5
Vnútorý krúžok	žltý – CuZn20Ni5	biely – CuNi25
Hrana	jemne vrúbkovaná, vlys	prerušovane jemne vrúbkovaná

	50 centov	20 centov
Priemer	24,25 mm	22,25 mm
Hrúbka	1,88 mm	1,63 mm
Hmotnosť	7,8 g	5,74 g
Krúžok:	žltý – CuAl5Zn5Sn1	žltý – CuAl5Zn5Sn1
Hrana	hrubo vrúbkovaná	hladká

	10 centov	5 centov
Priemer	19,75 mm	21,25 mm
Hrúbka	1,51 mm	1,36 mm
Hmotnosť	4,1 g	3,92 g
Krúžok:	žltý – CuAl5Zn5Sn1	červený – pomedená oceľ
Hrana	hrubo vrúbkovaná	hladká

	2 centy	1 cent
Priemer	18,75 mm	16,25 mm
Hrúbka	1,36 mm	1,36 mm
Hmotnosť	3,26 g	2,3 g
Krúžok:	červený – pomedená oceľ	červený – pomedená oceľ
Hrana	hladká so žliabkom	hladká

Zdroj: NBS.

Eurové mince platia na celom území eurozóny,
bez ohľadu na rôzne národné strany.

Ochranné prvky mincí

Mince €1 a €2 obsahujú niekoľko ochranných prvkov, napríklad kombináciu dvoch farieb – striebornej a zlatej – alebo nápisy na hrane mince €2, ktoré sú v každom štáte iné.

Medzi ochranné prvky zaraďujeme aj „sendvičové“ zloženie a magnetické vlastnosti týchto mincí.

Pamätné mince

Každý štát eurozóny, vrátane Monaka, San Marína a Vatikánu, môže raz za rok vydať pamätnú mincu v hodnote €2. Tieto mince majú rovnaké vlastnosti a rovnakú spoločnú európsku, lícnu stranu mince, ale na národnej strane je vyobrazenie pamätného motívu.

Jednotlivé členské štáty eurozóny môžu vydať aj zberateľské mince, ktoré nie sú určené do obehu a sú zákonným platidlom iba v štáte, ktorý ich vydal. Ich motívy, nominálne hodnoty a vlastnosti, sa líšia od obehových mincí.

Slovenské eurové mince

Eurové bankovky nemajú charakteristický, národný identifikačný znak. Preto nebudú existovať „slovenské“ eurové bankovky. Vzhľadom na skutočnosť, že v Slovenskej republike nie je špecializovaná tlačiareň bankoviek, budú „slovenské“ eurové bankovky vytlačené v zahraničí.

Potrebné množstvo eurových bankoviek pre Slovenskú republiku si NBS požičia od ECB. Po vzájomných dohodách budú „slovenské“ eurové bankovky dodané v druhej polovici tohto roka z Rakúskej národnej banky.

Na zabezpečenie prechodu na novú eurovú menu bude potrebných približne 152 miliónov kusov eurových bankoviek.

Eurové mince majú charakteristickú národnú stranu. Preto budú existovať eurové mince so slovenskou národnou rubovou stranou.

Anonymná súťaž

V júli 2004 vyhlásila NBS verejnú anonymnú súťaž na výtvarné návrhy slovenských rubových strán eurových mincí. Uzávierka súťaže bola 31. decembra 2005. Do súťaže bolo zaradených 64 návrhov od 56 autorov. Návrhy v kresbovej forme pre sériu 8 mincí tvorili spolu 658 návrhov. Uzávierka druhého kola bola 30. septembra 2005. Do tohto termínu museli výtvarníci predložiť sadrové modely. Pätnásť autorov predložilo 36 návrhov. Banková rada vybrala 10 najkvalitnejších návrhov, ku ktorým sa mohli vo verejnej ankete vyjadriť aj občania SR. V ankete hlasovalo 140 653 ľudí.

Banková rada NBS dňa 20. decembra 2005 rozhodla o realizácii troch výtvarných návrhov, ktoré od verejnosti dostali najviac hlasov. Keďže výtvarné návrhy boli od rôznych autorov, v roku 2006 sa vykonali potrebné úpravy zjednocujúce ich kompozičné riešenie.

Tab. 5 Výsledky ankety

Poradie	Motív	Počet hlasov
1.	Dvojkriž na trojvrší	33 068
2.	Kriváň	24 589
3.	Bratislavský hrad	21 792
4.	Spišský hrad	14 962
5.	Sv. Cyril a sv. Metod	13 204
6.	Križ z Veľkej Mače	7 340
7.	Madona s Ježiškom (Kremnica)	7 138
8.	Panenská veža hradu Devín	6 242
9.	Madona s Ježiškom (Levoča)	6 203
10.	Keltská minca Biatec	5 933

Zdroj: NBS.

Motívy slovenských rubových strán eurových mincí

€2 a €1 – Dvojkriž na trojvrší

Dvojkriž na trojvrší je erbovým znamením štátneho znaku – jedného zo štátnych symbolov Slovenskej republiky. Dvojkriž je rozvrhnutý do kruhovej plochy. Jej pozadie tvorí reliéf štylizovaných skál, ktoré sú vyjadrením stálosti a pevnosti štátu. Autorom výtvarného návrhu je akad. sochár Ivan Řehák (Stavebná fakulta STU Bratislava).

50 centov, 20 centov, 10 centov – Bratislavský hrad

Bratislavský hrad je charakteristickou dominantou hlavného mesta Slovenskej republiky. Je národnou kultúrnou pamiatkou a patrí k najznámejším symbolom Bratislavy a je jej najnavštevovanejšou pamätihodnosťou. Do motívu hradu je zakomponovaný štátny znak, jeden z oficiálnych štátnych symbolov Slovenskej republiky. Autori výtvarného návrhu sú: Ján Černaj (Mincovňa Kremnica, š. p.) a Pavel Károly (Škola úžitkového výtvarníctva, Kremnica).

5 centov, 2 centy, 1 cent – Kriváň

Tatranský štít Kriváň je späť s významnými udalosťami slovenského národa. Ako cieľ národných vychádzok štúrovcov zohral významnú úlohu v boji za národné uvedomenie. Preto sa stal symbolom ochrany svojbytnosti slovenského národa a jeho historického územia. Autorom výtvarného návrhu je Drahomír Zobek (medailér z Kremnice).

Dňa 15. júna 2007 bolo podpísané Memorandum o dohode medzi SR, členskými štátmi eurozóny a EK o začatí výroby eurových mincí a o prípravných prácach pred začatím výroby. Komplexným zabezpečením všetkých prípravných prác bola poverená Mincovňa Kremnica, š. p., ktorá do konca 2007 uskutočnila skúšobné razby všetkých nominálnych hodnôt eurových mincí.

Tab.5 Štartovací balíček pre verejnosť (300 000 ks, obsah mincí v hodnote 12,52 eur)

€2	2 kusy
€1	4 kusy
50 centov	4 kusy
20 centov	7 kusov
10 centov	6 kusov
5 centov	6 kusov
2 centy	7 kusov
1 cent	8 kusov

Zdroj: NBS.

Tab.6 Štartovací balíček pre pokladníkov (100 000 ks, obsah mincí v hodnote 201 eur)

€2	25 kusov
€1	75 kusov
50 centov	80 kusov
20 centov	80 kusov
10 centov	120 kusov
5 centov	100 kusov
2 centy	100 kusov
1 cent	100 kusov

Zdroj: NBS.

Na zabezpečenie prechodu na novú eurovú menu bude potrebných približne 400 miliónov kusov slovenských eurových mincí.

Po splnení konvergenčných kritérií a rozhodnutí rady EÚ o zavedení eura na Slovensku, sa euro stane zákonným platidlom od 1. januára 2009. Možnosť platby slovenskými bankovkami a mincami je ešte od 1. januára 2009 do 16. januára 2009. Banky a finančné inštitúcie budú vymieňať slovenské bankovky bez poplatku do konca roku 2009 a korunové mince do 30. júna 2009. NBS bude bez poplatku vymieňať korunové bankovky a pamätné mince bez časového obmedzenia. Korunové mince bude NBS vymieňať do 31. decembra 2013 (t. j. 5 rokov).

NBS pripravuje aj tzv. štartovacie balíčky, ktoré budú obsahovať eurové mince, a ktoré si bude možné kúpiť.

Bankomaty budú vydávať korunové bankovky do 21.00 hod. 31. decembra 2008. Od polnoci 1. januára 2009 začnú bankomaty vydávať eurové bankovky €10 a €20. Bankomaty tak nebudú fungovať približne 3 hodiny.

Skloňovanie slova euro

Slovo euro je podstatné meno stredného rodu a skloňujeme ho skloňujeme podľa vzoru mesto.

	Singulár	Plurál
nominatív (1. pád – kto, čo)	euro	eurá
genitív (2. pád – koho, čoho)	eura	eur
datív (3. pád – komu, čomu)	euru	eurám
akuzatív (4. pád – koho, čo)	euro	eurá
lokál (6. pád – o kom, o čom)	eure	eurách
inštrumentál (7. pád – s kým, s čím)	eurom	eurami

Zdroj: NBS.

Slovo euro je všeobecné podstatné meno (nie vlastné meno), preto ho píšeme s malým „e“ na začiatku slova. V bežnej komunikácii, ako aj formálnom styku, by sme mali rozlišovať medzi nasledujúcimi slovnými tvarmi:

- euro – názov meny
- EUR – kód vytvorený podľa troch písmen názvu podľa normy ISO 4217 (ekvivalent SKK)
- Eur – skratka názvu meny (ekvivalent Sk)

Žiaľ, v hovorenom aj písanom prejave sa veľmi často stretávame s nesprávnym slovným spojením napr. „100 euro“ alebo „eurobankovka“. Svedčí to nielen o neúčte k slovenskému jazyku. Iste nik nehovorí „100 koruna“ alebo „korunabankovka“. Nielen v odborných kruhoch platí, že veľmi záleží na tom, čo hovoríme, ale rovnako dôležité je aj to, ako to hovoríme.

Na ukážku na strane 14 uvádzame ešte niekoľko príkladov písania slov euro a cent v jednotnom a množnom čísle v niekoľkých európskych jazykoch:

Tab. 7 Euro v niekoľkých európskych jazykoch

Jazyk	Singulár	Plurál
dánsky	euroen centen	euroene centene
fínsky	euro sentii	eurot sentit
francúzsky	l'euro le cent	les euros les cents
grécky	το ευρώ το λεπτο	τα ευρώ τα λεπτα
nemecký	der Euro der Cent	die Euro die Cent
portugalský	o euro o cent	os euros os cents
španielsky	el euro el cent	los euros los cents

Zdroj: NBS.

Ako vidno, v každom jazyku sa slová euro a cent skloňujú podľa gramatických pravidiel toho-ktorého jazyka. A grécky prípad dokonca ukazuje, že Gréci nahradili slovo cent gréckym slovom leptón

– leptón. A nik to v týchto štátoch nepovažuje za niečo zvláštne, neeurópske, eurofóbne a zápečnícke. Prečo by to teda malo byť v prípade slovenského jazyka inak?

Mince začnú mať svoju hodnotu

Po zavedení eura v Slovenskej republike sa naša spoločnosť zmení z výrazne bankovkovej spoločnosti na výrazne mincovú spoločnosť. To znamená, že v oveľa väčšej miere budeme používať mince. A tak musíme zmeniť naše peňaženky – dámy sa možno potešia, že „pompadúrky“ sa z módného doplnku stanú predmetom každodennej potreby. A páni sa musia tiež preorientovať na mešce, ktoré budú možno nosiť uviazané na opasku tak, ako to bolo v stredoveku.

Avšak teraz vážne. Budeme musieť prekonať jednu psychologickú bariéru – prestaneme počítať v rádoch tisíc, desiat tisíc – a začneme počítať v desiatkach, maximálne v stovkách.

Mince zrazu nadobudnú veľmi veľkú hodnotu. Všetci si musíme uvedomiť, že najmenšia eurová minca 1 cent bude mať hodnotu aspoň dnešných 30 halierov, 1 euro aspoň 30 korún a 2 eura aspoň 60 korún.

Uviedli sme stručný prehľad zo života spoločnej meny euro a načrtli, čo občanov SR čaká v blízkej budúcnosti.

Bankovka 5 USD v novom šate – bezpečnejšia a spoľahlivejšia

Rozália Boskovičová
Národná banka Slovenska

Vládni zástupcovia USA z Ministerstva financií, Federálnej rezervnej banky a Tajnej služby dňa 20. septembra 2007 predstavili širokej verejnosti v elektronickej podobe nový dizajn bankovky 5 USD, séria 2006. Ide o ďalšiu bankovku v novom viacfarebnom šate. Bankovka 5 USD je už štvrtou bankovkou po 20 USD, 50 USD a 10 USD, ktorá má viac farieb. Do obehu bola bankovka 5 USD, séria 2006 uvedená dňa 13. marca 2008.

Bankovka 5 USD, od série 1990 až po sériu 1999, má za sebou niekoľko zmien. Za prvú väčšiu zmenu sa považuje zabudovaný ochranný prúžok s pozitívnym opakujúcim sa mikrotextom „FIVE USA“ a mikrotext okolo medailónu prezidenta A. Lincolna „THE UNITED STATES OF AMERICA“. Bankovka 5 USD, série 1999 má už zabudovaných viac ochranných prvkov ako tie z predchádzajúcich emisií, napr. väčší portrét prezidenta A. Lincolna, vodoznak, ktorý je viditeľný v priehľade proti zdroju svetla, ochranný prúžok, ktorý „svieti“ pod UV svetlom modro z obidvoch strán bankovky, prvok pre slabozrakých na rubovej strane a pod.

Po uvedení nových bankoviek 5 USD, série 2006 do obehu budú aj naďalej platiť všetky bankovky USD vydané Spojenými štátmi americkými, t. j. staré i nové série. To znamená, že neexistuje povinnosť ani časový limit výmeny starých bankoviek 5 USD za nové, všetky ostávajú v platnosti.

Vydávanie nových bankoviek v nominálnej hodnote 2 USD a 1 USD sa zatiaľ neplánuje.

ZAMAT AJ OCEĽ

„Zriedkakedy v dejinách ľudstva príde na svet muž, ktorý je zároveň oceľ i zamat, tvrdý ako skala a jemný ako vznášajúca sa hmla, ktorý skrýva v srdci a mozgu paradox strašnej búrky a nevýslovne dokonalého duševného pokoja“. Tieto slová vyslovil Carl Sandburg pri príležitosti 150. výročia narodenia A. Lincolna, jedného z najvýznamnejších štátnikov v dejinách USA.

Z drevorubača prezident – tak môžeme charakterizovať Abrahama Lincolna – 16. prezidenta USA, ktorý vynikal veľkou fyzickou silou, pracoval ako drevorubač, mal nadpriemernú výšku a jeho veľkou záľubou bola literatúra. A. Lincoln mal veľmi ťažké detstvo. Popri práci sa musel starať aj o mladších súrodencov, pretože mu matka zomrela, keď mal deväť rokov. Prezidentom sa stal v tom najťažšom období v dejinách USA, keď sa rozpútala občianska vojna Severu proti Juhu. A. Lincoln vyslovil v prejave na bojisku pamätné slová: „Občianska vojna je tragédia. Hroznejšiu od nej nepoznám“. A. Lincoln bol veľmi tolerantný prezident, ktorý po skončení vojny vrátil povstal-

com, generálom, politikom i vojakom všetky občianske práva. Krátko na to, ako Lincoln druhý raz zvolili za prezidenta, prenikol do divadelnej lôžky, kam A. Lincoln často chodieval, vrah John Booth a počas predstavenia ho strelil do hlavy. Abraham Lincoln zomrel 15. apríla 1865. Dnes je v USA deň jeho narodenín štátnym sviatkom, spomienkou na prezidenta, ktorý zachránil jednotu národa a demokraciu.

NOVÁ FAREBNOSŤ

Vláda Spojených štátov amerických začala vydávať bankovky s novým výtvarným riešením a novými ochrannými prvkami počínajúc bankovkou 20 USD, séria 2004, po nej nasledovali bankovky nominálnej hodnoty 50, séria 2004 a 10 USD, séria 2004A.

Nové obeživo je spoľahlivejšie, inteligentnejšie a bezpečnejšie. Spoľahlivejšie v tom, že sa ťažšie falšuje a ľahšie kontroluje, inteligentnejšie, aby si

Opis bankovky 5 USD, séria 2006

Tlačové techniky:	hlbkotlač, tlač z výšky a tlač z plochy (ofset).
Rozmery bankovky:	156 x 66 mm.
Farebnosť bankovky:	čierna, zelená, fialová a pozadie dotvára na obidvoch stranách purpurová farba.
Ochranné vlákna:	umelohmotné modré a červené zapracované do bankovkového papiera počas jeho výroby.
Vodoznak:	na bankovke 5 USD sú dva vodoznaky: a) lokalizovaný, stupňovitý, figurálny vodoznak v tvare veľkej číslice „5“. Vodoznak je umiestnený vpravo od portréту A. Lincolna, b) vysokosvetlý vodoznak v tvare malých číslic „5“ umiestnených zvislo pod sebou v ľavej časti od portréту prezidenta. Obidva vodoznaky sú viditeľné v priehľade proti zdroju svetla z obidvoch strán bankovky a sú súčasťou bankovkového papiera.
Ochranný prúžok:	polyetylénový ochranný prúžok s pozitívnym mikrotextom „USA 5“ je umiestnený na bankovke vertikálne vpravo od portréту A. Lincolna. Pod ultrafialovým svetlom „svieti“ ochranný prúžok modro.
Sériové číslo:	je vytvorené opäť kombináciou ôsmich číslic a troch písmen a nachádza sa dva razy na líčnej strane bankovky. Sériové číslo je vytlačené tlačou z výšky zelenou farbou.
Magnetizmus:	čierna tlačová farba na líčnej strane bankovky obsahuje magnetický pigment okrem pečate FRS, ktorá je nemagnetická.
Pečať FRS:	univerzálna pečať „FEDERAL RESERVE SYSTEM“ sa nachádza na líčnej strane bankovky USD vľavo od portréту A. Lincolna. Druhé písmeno v sériovom čísle a písmeno s číslom pod sériovým číslom (tieto písmená musia byť vždy zhodné) označuje vydávajúcu emisnú banku. <i>Séria je označená prvým písmenom v sériovom čísle a na bankovke 5 USD je to písmeno „I“.</i>
Symbody slobody:	na líčnej strane bankovky sú vytlačené fialovou farbou malé hviezdičky rozmiestnené v tvare poloblúkov z ľavej i pravej strany od portréту prezidenta A. Lincolna. V pravej časti bankovky od portrétu je zobrazený orol držiaci v pazúroch šípy, ale aj olivové ratolesti. Zobákom mu prechádza zvlhnená stuha s nápisom „E PLURIBUS UNUM“ (Jeden z mnohých). Symbody slobody sú rozdielne na každej nominálnej hodnote bankoviek USD.
Mikrotexy:	sa nachádzajú na líčnej i rubovej strane bankovky. Na líčnej strane sú mikrotexy umiestnené po okrajoch bankovky zľava i sprava v gilošovom rámečku „FIVE DOLLARS“, vo zvlhnenej stuhe, ktorú drží v zobáku orol „E PLURIBUS UNUM“ a v štátnom znaku, ktorý tvorí telo orla, je opakujúci sa mikrotex v riadku „E PLURIBUS UNUM“ a pod ním „USA“. Na rubovej strane sa mikrotex nachádza v číslici „5“ – v znaku pre slabozrakých – v dolnej časti je opakujúci sa mikrotex „USA FIVE“ a v budove Lincoln Memorial sú uvedené názvy jednotlivých štátov USA.
Prvok pre slabozrakých:	na rubovej strane bankovky 5 USD je vytlačený rozlišovací znak pre zrakovo postihnutých ľudí a to zväčšením nominálnej hodnoty „5“ v pravom dolnom rohu na svetlom pozadí.
Ochrana proti kopírovacím zariadeniam:	na líčnej i rubovej strane bankovky sú žltou farbou vytlačené drobné číslice „05“.

udržalo náskok pred technicky vynaliezavými falšovateľmi a bezpečnejšie, aby chránilo integritu americkej meny.

Ľudia, ktorí sa naučia rozpoznávať ochranné prvky bankovkového papiera a grafiky na bankovkách USD si budú môcť skontrolovať, či sú ich peniaze pravé alebo falošné ešte pred ich prevzatím. Za týmto účelom organizuje americká vláda rozsiahle vzdelávacie programy pre verejnosť. Tie umožnia ľuďom na celom svete vziať na vedomie, že Spojené štáty americké vydávajú bankovky nového vzhľadu a pomáhajú im naučiť sa rozpoznávať ich ochranné prvky.

Najnápadnejší rozdiel v nových bankovkách sú jemné farby v podtlačí, čo sťažuje prácu potenciálnym falšovateľom, lebo zvyšujú komplikovanosť ich vyhotovenia. Farebnosť napomáha k ľahšej identifikácii jednotlivých nominálnych hodnôt, lebo každá nominálna hodnota má na bankovke inú podtlač.

Federálny rezervný systém a Ministerstvo financií USA sa zameriavajú na neustále zdokonaľovanie vzhľadu bankoviek. Zavádzanie nových platiel sa očakáva každých 7 – 10 rokov.

Význam zaistenia – špecifickej formy poistenia – v súčasnej ekonomike

Ing. Mgr. Zuzana Krátka
Ekonomická univerzita v Bratislave

Zaistenie je špecifickou formou poistenia, pri ktorej poisťovateľ (cedent) prenáša časť rizika poistného kontraktu, prípadne celého portfólia kontraktov, na inú poisťovaciu spoločnosť – na zaistovateľa (cesionára). Oba subjekty posudzujú riziká, merajú ich únosnosť a odhadujú, ako môžu ohroziť ich stabilitu. Zaistovateľ môže časť rizika ďalej cedovať, takže nakoniec môže byť riziko chránené viacerými poisťovacími subjektami so zložitou štruktúrou vzťahov a ekonomických väzieb.

Princíp fungovania zaistovní spočíva v tom, že získavajú veľké portfólio rizík, ktorého vývoj je lepšie predikovateľný ako v poisťovniach. Vývoj portfólia rizík je väčšie, homogénnejšie, lepšie diverzifikované v priestore, a teda dokonalejšie spĺňa predpoklady zákona veľkých čísel.

Zaistenie plní významné mikroekonomické aj makroekonomické funkcie. Všetky tieto funkcie sú navzájom úzko prepojené, vzájomne sa ovplyvňujú.

Základnou mikroekonomickou funkciou zaistenia je ochrana cedenta. Významnou funkciou je však aj ochrana poistených subjektov. Z makroekonomických funkcií sa zameriame najmä na stabilizačnú, inovačnú a akumuláciu funkciu.

Hlavné funkcie zaistenia zachytáva schéma 1.

Pozrime sa podrobnejšie na význam zaistenia a jeho jednotlivé funkcie v súčasnej ekonomike.

OCHRANA CEDENTA

Základnou mikroekonomickou funkciou zaistenia je ochrana cedenta, redukovanie možnosti jeho úpadku, a to predovšetkým rozdelením rizika, jeho financovaním a poskytovaním know-how od zaistovateľa.

Zaistenie má zabrániť strate vlastného kapitálu poisťovateľa, resp. jeho podstatnému zníženiu. Chráni teda jednak akcionárov poisťovacej spoločnosti pred značným znížením zisku alebo dokonca stratou, jednak jej zamestnancov pred stratou zamestnania, resp. zhoršením ich mzdových a sociálnych podmienok. Dôležitosť zaistenia vyplýva zo skutočnosti, že celková škoda spojená

s realizáciou niektorých rizík¹ môže nielen prevýšiť celkovú hodnotu prijatého poistného, ale aj celkové finančné možnosti poisťovateľa.

Rozdelenie rizika

Zaistením dochádza k rozdeleniu rizika na časti, ktoré sú únosné pre poisťovateľa aj zaistovateľa. Rozdelenie rizika má pre cedenta veľký význam predovšetkým ak:

- má v portfóliu nové riziká, s čím súvisí nedostatok údajov, a teda vysoké riziko omylu,
- má v portfóliu mnoho rovnakých rizík, čím síce klesá náhodné riziko, ale rastie riziko omylu a riziko zmeny,
- má v portfóliu jednotlivé vysoké riziká, takže je portfólio nehomogénne, s čím súvisí najmä vysoké náhodné riziko.

Financovanie rizika

Zaistením dochádza aj k „financovaniu“ rizika, čo sa prejavuje zvýšením upisovacej kapacity cedenta, znížením potreby vlastného kapitálu, a tiež zvýšením spojitosti bilancie.

Zvýšenie upisovacej kapacity cedenta bolo spolu so sekundárnym rozdelením rizika hlavným impulzom pre vznik zaistenia a aj v súčasnosti má stále veľký význam.

¹ Môže ísť napríklad o haváriu lietadla, požiar priemyselného komplexu, ekologickú katastrofu alebo skupinové úmrtia v dôsledku cunami, terorizmu (WTC) a podobne.

Schéma 1 Funkcie zaistenia

FUNKCIE ZAISTENIA				
MIKROEKONOMICKÉ		MAKROEKONOMICKÉ		
Ochrana cedenta	Ochrana poisteného	Stabilizačná	Inovačná	Akumulačná

Zdroj: Autorka.

Poisťovateľ je totiž ekonomicky aj legislatívne nútený dodržiavať určitý pomer medzi veľkosťou upisovaného rizika a výškou vlastného kapitálu. Ak poisťovateľ odovzdá časť prevzatých rizík do zaistenia, môže preberať viac, prípadne väčšie riziká. Zaistenie teda umožňuje pri danej upisovacej kapacite znížiť potrebu vlastného kapitálu vyplývajúcu z platných predpisov solventnosti, keďže je zohľadnené pri výpočte solventnosti.

Stabilizujúci vplyv zaistenia

Zaistenie má taktiež stabilizujúci vplyv na bilanciu a celkové hospodárenie cedenta, čo je dôležité predovšetkým pre akcionárov, potenciálnych investorov a ratingové agentúry, ale samozrejme aj pre poistené subjekty. Výrazne stabilizujúci vplyv majú najmä zaistné konštrukcie, pri ktorých sa zaistovateľ podieľa na vysokých škodách či kumulácii menších škôd.

Funkcia ochrany cedenta sa v zaistných vzťahoch realizuje aj poskytovaním know-how od zaistovateľa, ktorý má zvyčajne lepší prehľad o typoch rizika a produktoch na trhu, má lepšie štatistiky (najmä pri vysokých a neštandardných rizikách) a keďže pôsobí globálne, má aj lepšie kontakty s inými poistnými a zaistnými subjektami.

Lacnejšie služby

Mnohé služby od zaistovateľa sú lepšie a lacnejšie než z vlastných zdrojov. K takýmto službám patria napríklad školenia zamestnancov, analýza portfólia, inštrumenty na analýzu portfólia, tvorba zaistného programu, regulácia škôd a podobne.

Globálne mapy rizika

Zaistovne investujú obrovské finančné prostriedky napríklad do vlastných máp rizika v globálnom meradle, pričom sa snažia do nich zapracovať všetky významné živelné riziká. Aj napriek relatívnemu nedostatku štatistických údajov za dostatočne dlhé časové obdobie, sa snažia modelovať správanie živlov. Spolupracujú s renomovanými meteorologickými, geologickými a oceánografickými inštitúciami na zdokonaľovaní vlastných modelov.

V prímorských oblastiach napríklad k zemetraseniam nerozlučne patria cunami, ktoré naposledy prejavili svoju ničivú silu v Ázii.

Dôkladný geografický systém predpovedanie vplyvov jednotlivých javov veľmi uľahčuje, je však finančne veľmi nákladný, a preto je poskytovanie know-how od zaistovateľov veľmi dôležité.

Napríklad švajčiarska SwissRe, v súčasnosti najväčšia zaistovňa na svete, má pre svojich klientov vytvorený model – atlas rizík – obsahujúci viac ako 650-tisíc miest sveta s pravdepodobnosťou výskytu nielen záplav, ale i zemetrasení, cyklónov, tornád, hurikánov, tropických alebo snežných búrok.

Kreditné riziko

Samozrejme ani zaistenie nie je absolútnym nástrojom na zabezpečenie poisťovateľa proti bankrotu, umožňuje však výrazne znížiť fluktuácie

v jeho poistných plneniach. Veľmi dôležité je však nezabúdať na kreditné riziko, ktorému sú zaistovateľ sa subjekty vystavené zo strany zaistovateľov. Vlna nesolventnosti v deväťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia a na začiatku dvadsiateho prvého storočia, a neskoršie znižovanie ratingov mnohých zaistovní, svedčia o možnej zraniteľnosti ich úverovej spoľahlivosti voči katastrofickým, ale aj finančným rizikám.

Väčšina poisťovní si riziko insolventnosti zaistovateľov veľmi dobre uvedomuje a venuje mu v rámci svojho manažmentu rizík adekvátnu pozornosť. Pri výbere zaistovne kladie cedent dôraz na jej rating, know-how, dosiahnuteľnosť a flexibilitu, reputáciu a dĺžku pôsobenia na trhu.

Dôkladným výberom zaistovne si môže poisťovateľ znížiť pravdepodobnosť prípadných budúcich problémov, vyplývajúcich z platobnej neschopnosti zaistovateľov.

Ratingové hodnotenie ovplyvňuje kontrakty

Trendom je rast dôrazu na rating zaistovacích spoločností. Poisťovne čoraz viac uprednostňujú silné a stabilné zaistovne aj napriek nižším províziám a menej výhodným podmienkam zaistenia. Ratingové hodnotenie je teda pre zaistovne veľmi dôležité a mnohé poisťovne už dnes majú vo svojich pravidlách zakotvené, že nesmú uzatvárať kontrakty so zaistovňami, ktorých ratingové hodnotenie je nižšie ako „A“, resp. iné dohodnuté. Existuje tzv. ratingová doložka, ktorá umožňuje poisťovní okamžite ukončiť zaistnú zmluvu, v prípade, keď rating klesne pod hodnotenie „A“.

OCHRANA POISTENÉHO

Významnou mikroekonomickou funkciou zaistenia je aj ochrana poisteného pred časťami a veľkými výkyvmi cien poistných produktov. Zaistenie ochraňuje poistené subjekty pred náhlymi zmenami v nákladoch na krytie škôd, ktoré sa premietajú do sadzieb poistného.

Relatívne stabilná výška poistného

Zaistenie umožňuje udržať relatívne stabilnú výšku poistného tým, že rozloží jeho prípadné zmeny do viacerých rokov. Zaistovatelia tým, že preberajú na seba mnohé riziká poisťovateľov, ich chránia pred náhlymi zmenami v nákladoch na krytie škôd, a tým chránia aj poistených pred náhlymi zmenami sadzieb poistného.

STABILIZAČNÁ FUNKCIA

Stabilizačná makroekonomická funkcia zaistenia sa prejavuje v tom, že napomáha rovnovážnemu vývoju a rastu ekonomík na lokálnej aj globálnej úrovni.

Ochrana pred negatívnymi dôsledkami náhodných udalostí

Zaistenie je – podobne ako poistenie – jednou z foriem ochrany ľudskej spoločnosti pred dôsledkami nepredvídateľných náhodných udalostí, znamenajúcich straty na životoch a zdraví ľudí a na vy-

tvorených materiálnych hodnotách. Jeho účelom je odstrániť (alebo aspoň zmierniť) nepriaznivé finančné dôsledky náhodných udalostí spôsobených prírodnými silami alebo chovaním ľudí.

Zaistenie ani poistenie nemôžu podstatne ovplyvniť výskyt týchto náhodných udalostí a s nimi súvisiaci vznik škôd a strát, ale môžu finančne nahradiť straty vzniknuté realizáciou poistených rizík jednotlivým ekonomickým subjektom, a tým pôsobiť stabilizujúco na celú ekonomiku.

Nepoistiteľné riziká

Nie všetky riziká sú však v súčasnosti poistiteľné². Poistiť nemožno tie, ktoré sú z hľadiska súčasných poistných podmienok neefektívne a ich krytie by si vyžadovalo vysokú tvorbu poistných rezerv. Pre niektoré riziká je preto ťažké nájsť na poistnom trhu poistenie za prijateľných podmienok (najmä cenových).

Prejavuje sa to predovšetkým pri rizikách ekologických, jadrových, teroristických, živelných katastrof súvisiacich s globálnymi klimatickými zmenami, zemetrasení vo vyspelých regiónoch, pri takmer všetkých veľkých zodpovednostných rizikách dlhodobého charakteru a pri mnohých iných veľkých rizikách.

Posúvajú sa hranice poistenia

A keďže zaistenie posúva hranice poistiteľnosti, jeho význam v ekonomike je stále markantnejší. Umožňuje totiž vďaka globálnemu pôsobeniu a celosvetovej diverzifikácii poistiť riziká lokálne nepoistiteľné (predovšetkým prírodné katastrofy), a umožňuje efektnejšie využitie kapitálu na poistných trhoch.

INOVAČNÁ FUNKCIA

Inovačná makroekonomická funkcia zaistenia sa prejavuje v možnosti súkromných osôb a podnikateľov podstupovať riziká, ktoré by inak neboli schopní zvládnuť, čím vzniká priestor pre inováciu a neskôr hospodársky vývoj.

Výrazné klimatické, sociálne a technologické zmeny, ktoré sa v posledných desaťročiach prejavujú, stupňujúca sa globalizácia a nová ekonomika (tzv. e-ekonomika), majú pre súčasnú spoločnosť okrem pozitívnych aj negatívne dôsledky.

Nepoznané riziká

Objavujú sa nové, doteraz nepoznané riziká, napríklad globálne výpadky energie, zlyhania počítačových sietí, globálne environmentálne riziká, globálne finančné škandály spojené s účtovnými machináciami a podobne.

Výrazne sa však mení aj povaha už poznaných rizík³, predovšetkým rizík prírodných katastrof a katastrof spôsobených človekom, ale tiež zodpovednostných rizík a mnohých ďalších. Voľné kapitálové zdroje vo vnútri poistného sektoru sú už v mnohých situáciách nepostačujúce. Preto v rámci inovačného procesu zohráva stále významnejšiu úlohu zaistenie, a to nielen klasické, ale stále viac aj moderné alternatívne metódy zaistenia⁴.

AKUMULAČNÁ FUNKCIA

Akumulačná makroekonomická funkcia zaistenia sa prejavuje hromadením (akumuláciou) finančných prostriedkov vo forme poistno-technických rezerv.

Zaistenie – rovnako ako poistenie – funguje na princípe tvorby rezerv na eliminovanie negatívnych finančných dôsledkov náhodnosti na rizikové spoločenstvo.

Pôsobením poistenia a zaistenia dochádza k presunu prostriedkov z fondu spotreby do fondu akumulácie, čo má antiinflačný vplyv na ekonomiku.

Zaistovne ako finanční investori

Zaistovne najskôr kumulujú peňažné prostriedky a až následne znášajú náklady spojené s likvidáciou poistných udalostí. Tento časový priestor, počas ktorého majú k dispozícii značný objem finančných prostriedkov vo forme technických rezerv, využívajú na investovanie do rôznych sfér ekonomiky. Patria k najvýznamnejším inštitucionálnym investorom na finančných trhoch.

Investovanie akumulovaných finančných prostriedkov vytvára predpoklady rýchlejšieho a efektívnejšieho rozvoja finančného trhu a celej ekonomiky. Zaistenie umožňuje vytvárať významne väčší objem poistno-technických rezerv než samotné poistenie, keďže posúva kvantitatívne aj kvalitatívne hranice poistiteľnosti rizík.

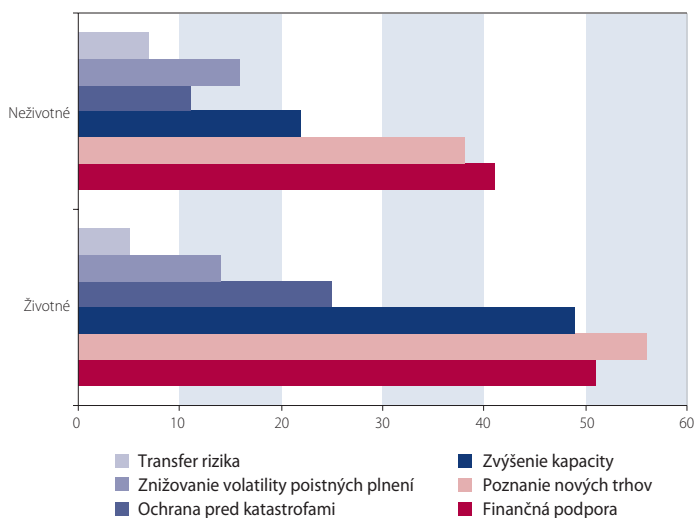
VÝZNAM ZAISTENIA A VÝHODY

Zaistenie významne ovplyvňuje ekonomiku

hospodársky vyspelých krajín na mikroekonomickej aj makroekonomickej úrovni. Zvyšuje kapacitu a stabilitu poistného trhu – diverzifikuje rizikové portfóliá poisťovní, posilňuje ich solventnosť a ekonomickú stabilitu a umožňuje získavať know-how zaistovateľa. Jeho úloha rastie najmä pri poisťovaní veľkých rizík.

V júni 2007 bola uverejnená v súvislosti so Solventnosťou II rozsiahla dopadová štúdia Európy

Schéma 2 Hlavné dôvody využívania zaistenia

Zdroj: CEA.

- 2 Teoreticky je každé riziko poistiteľné. V poistnej praxi však poisťovne akékoľvek riziko nepoistia a prevzatie rizika alebo jeho časti dôkladne zvažujú. Poistiteľné riziká musia byť identifikovateľné a vyčísliteľné, musia sa týkať veľkého množstva homogénnych a nezávislých jednotiek, musia mať náhodný charakter a taktiež musia byť ekonomicky prijateľné.
- 3 Riziká sa neustále menia, niektoré rýchlo a očividne, a niektoré pomaly a skryto. Determinanty zmien rizík v posledných desaťročiach nabrali na hybnosti a zložitosti. Niektoré z nich sú technologické povahy, iné vedecké. Nové vedecké objavy často vyvracajú to, čo bolo považované za nevyvrátené. Kvalitatívne by sme mohli súčasne riziká charakterizovať ako vyššie, rýchlejšie a vzdialenejšie. Riziká sú vyššie, pretože s novými výrobnými postupmi vznikajú podmienky pre vznik vyšších škôd – položky vysokej hodnoty sa akumulujú na menších plochách. Riziká sú aj rýchlejšie, pretože sa odpútavajú od časových a geografických obmedzení a pôsobia v globálnom rozmere. Taktiež sú vzdialenejšie, keďže často zostávajú skryté veľmi dlhý čas.
- 4 Ide o finančné produkty založené na alternatívnom prenose rizík (ART), ktoré umožňujú transfer rizík neuskutočnitelnými tradičnými metódami zaistenia vzhľadom na objem alebo typ týchto rizík.

skeho združenia poisťovateľov a zaistovateľov (CEA), ktorá okrem iného skúmala na vzorke viac ako 400 poisťovní aj hlavné dôvody využívania zaistenia poisťovateľmi. Výsledky tohto prieskumu znázorňuje schéma 2.

Z dlhodobého hľadiska je zaistenie stabilizujúcim prvkom, ktorý vyrovnáva hospodárenie poisťovateľov. Obzvlášť veľký význam má pre novovznikajúce a malé poisťovne, pretože im umožňuje mnohonásobne zvýšiť ich poisťovaciu kapacitu, a teda ich konkurencieschopnosť.

Dôležitú úlohu zohráva zaistenie aj pri zavádzaní nových produktov na trh a pri vzdelávaní zamestnancov poisťovní, prípadne pri likvidácii veľkých škôd, keďže zaistovne ako miesta kumulácie odborníkov z rôznych oblastí slúžia ako poskytovatelia know-how.

V poslednom období sa v dôsledku zvýšenej konkurencie na zaistnom trhu zaistovne stále viac snažia prispôsobiť potrebám poisťovní. Snažia sa vytvárať zaistné produkty na základe individuálneho prístupu podľa požiadaviek cedentov. Sústreďujú sa predovšetkým na ochranu a zlepšenie kapitálovej základne poisťovní a na zvýšenie a stabilizovanie ich ziskovosti.

Veľké zaistovne poskytujú poisťovniam nielen zaistenie, ale aj služby, ktoré by poisťovne z ekonomických alebo iných dôvodov sami zvládli len s veľkými problémami. Príkladom je podpora pri tvorbe produktov, prenos skúseností medzi štátmi a regiónmi, oceňovanie zvláštnych rizík, ako aj aktuárske výpočty pri zložitejších poisťných produktoch vrátane poskytovania rozsiahlych štatistických archívov (na nadnárodnej úrovni), ďalej konzultácie v oblasti zábrany škôd a regulácie rizík. Možno sem zaradiť taktiež výchovu kvalifikovaného personálu, pomoc v investičnej činnosti, pri spolupistení alebo fúziách.

Medzi výhody zaistenia

pre poisťovateľov patrí predovšetkým redukcia volatility a následkov z prijatia poisťného rizika, poskytovanie kapitálovej podpory a flexibilného financovania, prístup k expertízam a rôznym službám zaistovní (napr. pomoc pri vývoji nových produktov, oceňovaní, prijatí poisťného rizika, riadení nákladov a škôd). Tieto výhody platia tak pre životné poisťovne, ako aj pre neživotné poisťovne, i keď s menšími rozdielmi.

V neživotných poisťovniach

hrajú zaistovatelia dôležitú úlohu pri odhadovaní a upisovaní rizík, poskytujú pomoc aj pri vytváraní zmlúv. Zaistovne asistujú poisťovniam, aby zaobchádzali s rizikom efektívne – poskytujú im dlhoročné skúsenosti na medzinárodnej úrovni.

Životné poisťovne

nakupujú zaistenie zväčša preto, aby minimalizovali negatívny dopad potenciálnych rozsiahlych rizík, napríklad sa snažia limitovať vystavenie sa vysokým poisťným sumám pri individuálnych rizikách alebo pri riziku skupinového krytia, ktoré ochraňuje zamestnancov globálne pôsobiacich firiem.

Programy životného zaistenia sa často využívajú na získanie prístupu k zaistným analýzám a expertízam, ako aj k cenotvorbe a vývoju produktov.

Rozsiahle znalosti o poisťných trhoch

Zaistovne zvyčajne pôsobia na globálnej báze a z toho dôvodu majú rozsiahle a hlboké znalosti o poisťných trhoch a ich produktoch, takisto majú prístup k údajom zo širokého okruhu poistenej populácie. Rozsiahle expertízy zaistovateľov napomáhajú poisťovniam pri rozvoji a cenotvorbe nových produktov, napríklad pri dizajne produktov s viacerými triedami rizika. Umožňujú aj, aby prvopoisťovatelia minimalizovali možné riziká vznikajúce z nových neznámych produktov.

Vplyv na procesy v poisťovniach

Zaistovatelia majú v súčasnosti podstatný vplyv na procesy, ktoré sa dejú v poisťovniach.

- Zaistenie pomáha eliminovať výkyvy poisťného a zvyšovať objem poisťných transakcií.
- Umožňuje poisťovniam kvantitatívne aj kvalitatívne rozšíriť spektrum prijímaných rizík, dáva im väčšiu istotu pri cenotvorbe, pomáha pri rozvoji nových upisovacích metód, umožňuje im náročné modelové testovanie.
- Zaistovatelia pomáhajú poisťovniam pri vývoji a tvorbe nových produktov a pri strategickom plánovaní.
- Poisťovne často vyhľadávajú zaistovne pre vytvorenie strategického partnerstva – nevyhľadávajú už len zaistenie samotné, ale stále viac aj služby zaistovní.

Článok bol spracovaný ako jeden z výstupov výskumného projektu VEGA č. 1/4629/07 „Vývojové trendy v poisťnom krytí životných a neživotných rizík“, ktorá riešila Katedra poisťovníctva Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Literatúra:

1. Cipra, T.: Zajištění a přenos rizik v pojišťovnictví. Praha, Grada Publishing 2004.
2. CEA: Solvency II, main results of CEAs Impact Assessment. Brusel, jún 2007. Dostupné z <<http://www.cea.eu>>.
3. Daňhel, J. a kol.: Pojistná teorie. Praha, Professional Publishing 2005.
4. Majtánová, A. – Krátka, Z.: Alternatívny prenos rizika v zaistení. In: Finanční řízení podniků a finančních institucí. Zborník z 5. medzinárodnej konferencie – Ostrava: VŠB-TU Ostrava, Ekonomická fakulta, Katedra financí, s. 244-249, 2005.
5. Muiry, D.: Actuaries and Product Development. In 4th Global Conference of Actuaries, New Delhi, India. [online] 2002. Dostupné z <<http://www.ficci.com/media-room/speeches-presentations/2002/feb/feb-gca-david.ppt>>.
6. Trchova, R.: Optimalizace zajištění programu v neživotní pojišťovně. Prezentácia k prednáške 16. 4. 2004 v Prahe. Allianz Elementar, Viedeň, [online] 2004. Dostupné z <www.actuaria.cz/upload/Optimalizacezajistnehoprogramu.ppt>.

Zvýhodnenie stavebného sporenia a prínos bonusov

Ing. Miloš Majerník, Fakulta ekonomiky manažmentu,
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
Ing. Juraj Hanzlíček, VENCORP MANAGEMENT, a. s.

V súčasnosti na Slovensku ponúkajú finančný produkt – stavebné sporenie – tri stavebné sporiteľne: Prvá stavebná sporiteľňa, a. s. (ďalej len PSS), Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a. s. (ďalej len Wüstenrot) a ČSOB stavebná sporiteľňa, a. s. (ďalej len ČSOB).

V tomto príspevku sme sa zamerali na tie stavebné sporiteľne, ktoré ponúkajú úrokové bonusy. V nasledujúcej analýze prezentujeme reálny prínos bonusov pre tzv. priateľského sporiteľa. Pri konštrukcii jednotlivých výpočtov sme vychádzali práve z predpokladu priateľského sporiteľa, čo je sporiteľ, ktorý po šiestich rokoch ukončí stavebné sporenie a vzdá sa nároku na stavebný úver, čiže využije stavebné sporenie len na zhodnotenie svojich disponibilných zdrojov a samozrejme dodrží stanovený šesťročný investičný horizont. Tento predpoklad je dôležitý najmä z hľadiska priznania úrokových bonusov, na ktoré klient v opačnom prípade stráca nárok.

DVA TYPY MODELOV STAVEBNÉHO SPORENIA

V príspevku porovnávame pôvodný a bonusový model stavebného sporenia dvoch stavebných sporiteľní v SR – Prvá stavebná sporiteľňa a. s. (PSS) a Wüstenrot stavebná sporiteľňa, a. s. (Wüstenrot), ktoré ako v roku 2007 tak aj v roku 2008 ponúkali úrokové bonusy, a to na základe kritéria výnosnosti a celkového zhodnotenia vložených finančných prostriedkov z pohľadu sporiteľa po uplynutí celkovej doby sporenia. (ČSOB stavebná sporiteľňa, a. s. tento produkt neponúkala – pozn. red.)

Výpočet výnosnosti jednotlivých modelov stavebných sporení spočíval v konštrukcii výpočtov celkového zhodnotenia investovaných peňažných prostriedkov počas jednotlivých rokov sporenia pre každý model sporenia (pôvodný a bonusový) v oboch stavebných sporiteľniach, zahŕňajúcich vklady v jednotlivých rokoch sporenia, poplatky sporiteľa (poplatok za uzatvorenie zmluvy, poplatok za vedenie účtu a poplatok za ročný výpis z účtu) a výnosy pozostávajúce zo štátnej prémie a z úrokov a úrokových bonusov pripísaných príslušnou stavebnou sporiteľňou.

Analýza výnosnosti stavebného sporenia

Na analýzu výnosnosti stavebného sporenia sme použili tieto ukazovatele:

- prepočítaná výnosnosť vkladu v danom roku p. a. – tento ukazovateľ vyjadruje, ako sa priemerne ročne zhodnocoval každý zo šiestich vkladov vložených postupne počas trvania stavebného sporenia;
- ročná výnosnosť kumulovaných peňažných prostriedkov v danom roku – vyjadruje, akou mierou sa zhodnotili kumulované prostriedky na účte stavebného sporenia v príslušnom roku;
- stav na účte – je syntetickým a komplexným ukazovateľom porovnania výnosnosti stavebného sporenia porovnávaných stavebných sporiteľní.

Vzhľadom na rôznu výšku jednotlivých poplatkov stavebných sporiteľní a s cieľom ich objektívnej porovnateľnosti, sme upravili výšku vkladov v prvom roku sporenia tak, aby bola pre všetky programy rovnaká pri zachovaní maximálnej miery zhodnotenia (čiže pri takej najnižšej výš-

Tab. 1 Štruktúra úrokových bonusov a úrokov priznaných PSS

Kalendárny rok	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok	5. rok	6. rok
Úrokový bonus + úrok	7,5% + 2%	4% + 2%	1% + 2%	0% + 2%	0% + 2%	0% + 2%

Zdroj: PSS.

Tab. 2 Štruktúra úrokových bonusov a úrokov priznaných Wüstenrot

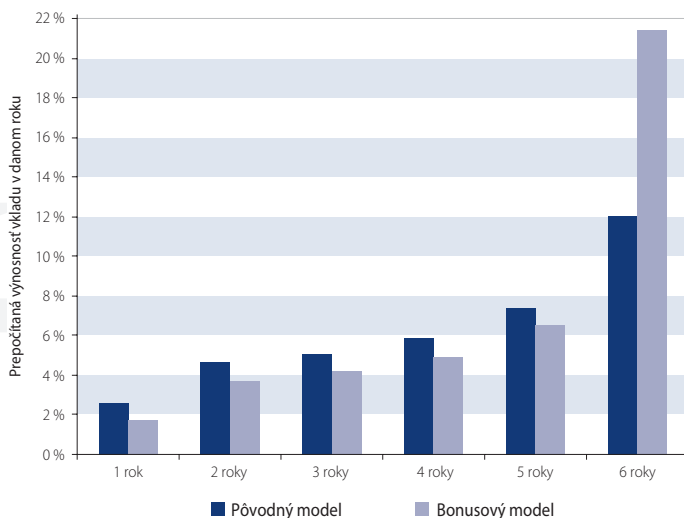
Kalendárny rok	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok	5. rok	6. rok
Úrokový bonus + úrok	8% + 2%	0% + 2%	0% + 2%	0% + 2%	0% + 2%	0% + 2%

Zdroj: Wüstenrot.

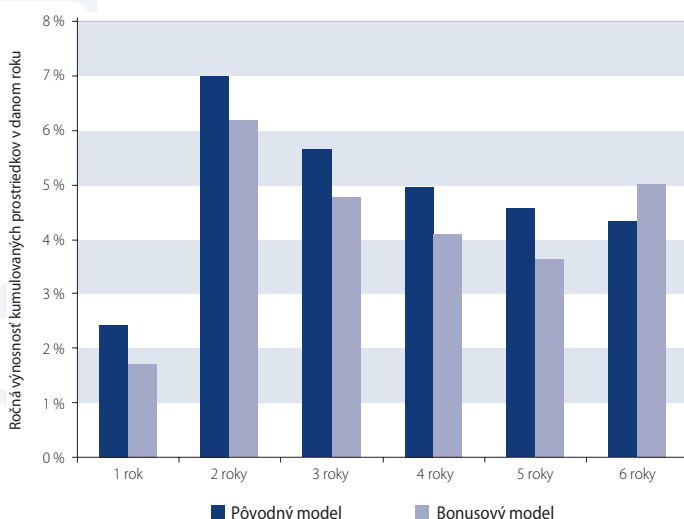

Graf 1 Prepočítaná výnosnosť vkladu v danom roku (p. a. – PSS)

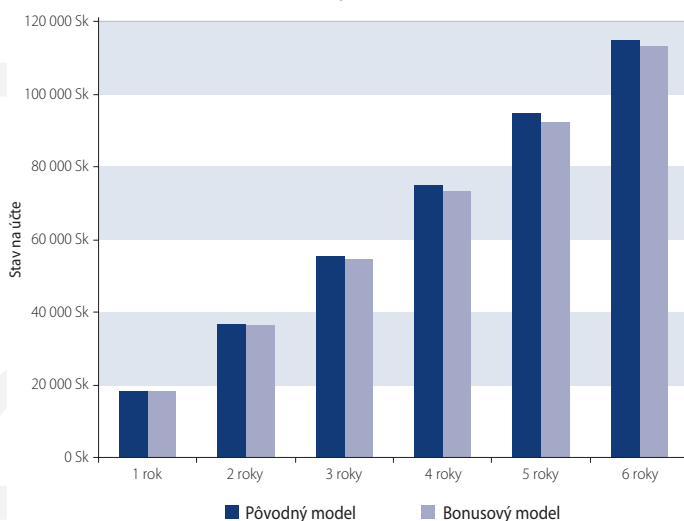
Zdroj: Vlastné výpočty.

Graf 2 Ročná výnosnosť kumulovaných peňažných prostriedkov (v danom roku – PSS)

Zdroj: Vlastné výpočty.

Graf 3 Stav na účte stavebného sporenia (PSS)

Zdroj: Vlastné výpočty.

ke vkladu, ktorá zabezpečuje nárok na priznanie štátnej prémie v plnej výške), čo umožnilo určit výhodnosť jednotlivých stavebných sporení jednoduchým porovnaním stavu na účte sporiteľa na konci šesťročného obdobia sporenia.

Bonusové zvýhodnenia

PSS počas prvých dvoch mesiacov roka 2008 ponúkala klientom pri uzatvorení novej zmluvy o stavebnom sporení okrem 12,5% štátnej prémie a štandardného úroku vo výške 2% p. a. aj úrokový bonus vo výške 7,5% z vkladu uskutočneného v tomto roku. V druhom roku sporenia sa PSS zaviazala poskytnúť klientovi 4% bonus z vkladu vloženom na účet stavebného sporenia v príslušnom roku a v treťom roku sporenia ešte 1% bonus, pričom bonus nie je limitovaný výškou vkladu. Celkový výnos, ktorý klient mohol dosiahnuť z vkladov vložených na účet stavebného sporenia v roku 2008 tak spolu so štátnou prémie predstavoval 22%. Časový prehľad úrokov a úrokových bonusov počas celej lehoty sporenia prezentuje tabuľka 1.

Medzi dôležité podmienky priznania úrokového bonusu však patrí nepožiadat' o spojenie, delenie a prevod zmluvy, nepožiadat' o medziúver a o zmenu tarify, neuplatniť si nárok na stavebný úver ako aj nevyvolať zmluvu o stavebnom sporení pred uplynutím šesťročného obdobia sporenia. Najdôležitejšou podmienkou však je, že nárok na úrokový bonus klientovi vznikne až v deň, kedy uplynie šesť rokov od dátumu uzatvorenia zmluvy o stavebnom sporení.

Wüstenrot sa taktiež zaviazala úročiť vklady klienta počas celej doby sporenia úrokovou sadzbou vo výške 2%, a zároveň počas prvých 12 mesiacov účinnosti zmluvy budú vklady klienta uskutočnené v roku 2008 bonifikované 8% úrokovým bonusom, ktorý však bude klientovi pripísaný tiež až po uplynutí šesťročného cyklu sporenia, ktorého dodržanie je pre klienta nevyhnutnou podmienkou priznania bonusu. Výnos v plnej výške vyplatený po ukončení šesťročného cyklu sporenia z vkladu uskutočneného v roku 2008 by predstavoval spolu so štátnou prémie až 22,5%.

Na výpočet výnosnosti pôvodných a bonusových modelov stavebných sporení sme použili už prv uvedené ukazovatele. Nasledovné grafy dokumentujú výsledky výpočtov pôvodných a bonusových modelov stavebného sporenia oboch stavebných sporiteľní.

Prvá stavebná sporiteľňa

V grafe 1 vidíme vplyv rozdielnej základnej sadzby úročenia prostriedkov na účte stavebného sporenia, konkrétne 3% p. a. v pôvodnom modeli a 2% p. a. v bonusovom modeli, ponúkanom PSS v analyzovanom období. V poslednom, šiestom roku sporenia je výrazne vyššia hodnota výnosnosti spôsobená skutočným priznaním úrokových bonusov z vkladov uskutočnených počas prvých troch rokov sporenia.

Graf 2 prezentuje výnosnosť akumulovaných prostriedkov v príslušnom roku na účte staveb-

ného sporenia. Je z neho zrejme, že prostriedky sú počas piatich z celkovo šiestich rokov sporenia zhodnocované výhodnejšie pri pôvodných podmienkach, teda s 3 % ročnou úrokovou sadzbou. Iba v ostatnom roku vďaka reálnemu priznaniu úrokových bonusov je zhodnotenie všetkých prostriedkov o 0,70 % vyššie. Samotná analýza tohto grafu však ešte neposkytuje jednoznačnú odpoveď na otázku, či je pre sporiteľa z hľadiska absolútneho celkového výnosu výhodnejší pôvodný model alebo nový, o bonusový model, pretože váha vzájomného rozdielu vo výnosnostiach oboch modelov nie je v každom roku rovnaká, ale rastie s počtom uplynutých rokov sporenia.

Graf 3 ukazuje výsledok porovnania pôvodného a bonusového modelu v PSS, pretože ukazovateľ „stav na účte“ je najdôležitejším kritériom rozhodovania sporiteľov. Stavebný sporiteľ v bonusovom modeli v konečnom dôsledku získa o 1 490 Sk menej. Celý tento úbytok je spôsobený kombináciou dvoch faktorov: vplyvom zníženého úročenia vkladov zo strany stavebnej sporiteľne z 3 % na 2 % a zároveň priznaním bonusov v bonusovom modeli až po uplynutí celej lehoty sporenia. Výška štátnej prémie je identická v oboch prípadoch kvôli porovnateľnosti výpočtov, pričom sme predpokladali jej zachovanie na úrovni 12,5 % ročne aj v budúcnosti.

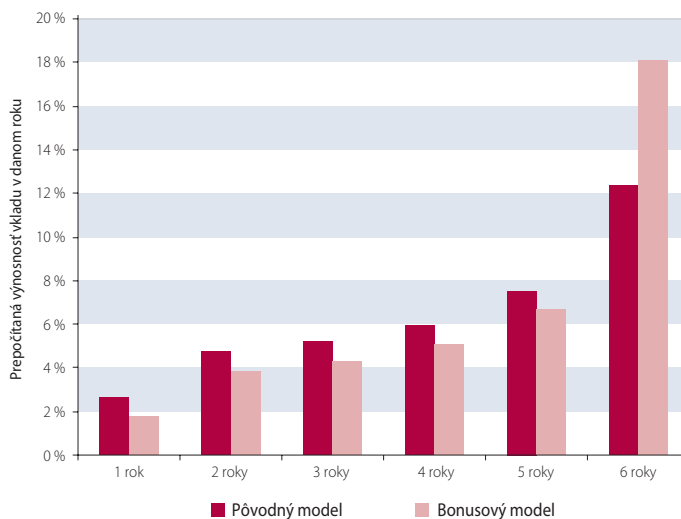
Wüstenrot

Vzhľadom na prakticky totožné podmienky v prvých piatich rokoch sporenia pre oba modely (pôvodný aj bonusový) v oboch stavebných sporiteľniach, je aj vývoj ukazovateľa prepočítanej výnosnosti vkladu v danom roku p. a. v grafe 4 veľmi podobný jeho vývoju v PSS v grafe 1. Rozdiel sa prejavuje len v poslednom roku, a to z dôvodu rozdielnej celkovej výšky pridelených bonusov, ktoré dosahovali vyššiu úroveň v PSS v porovnaní s Wüstenrot.

Obdobne, ako pri grafe 2 vidíme, že iba v ostatnom roku sporenia prekonáva zhodnotenie akumulovaných prostriedkov na účte stavebného sporenia v bonusovom modeli zhodnotenie, ktoré by klient dosiahol za pôvodných podmienok (pôvodný model). Rozdiel v zhodnotení je však takmer zanedbateľný (0,12 %). Z grafu 5 je zrejme, že vo Wüstenrote bol pre klienta výhodnejší pôvodný model stavebného sporenia so štandardnou 3 % úrokovou sadzbou počas celej lehoty trvania sporenia, nakoľko jednorazový 8 % bonus z vkladu v prvom roku pripísaný na účet sporiteľa až po uplynutí šiestich rokov sporenia nedokáže kompenzovať nižšie, 2 % úročenie prostriedkov v bonusovom modeli počas celého šesťročného obdobia sporenia. Toto zistenie už teraz predpovedá konečný výsledok porovnania oboch modelov v prípade Wüstenrot a ten je obdobný ako v PSS: bonusový model je pre klientov menej výhodný ako pôvodný.

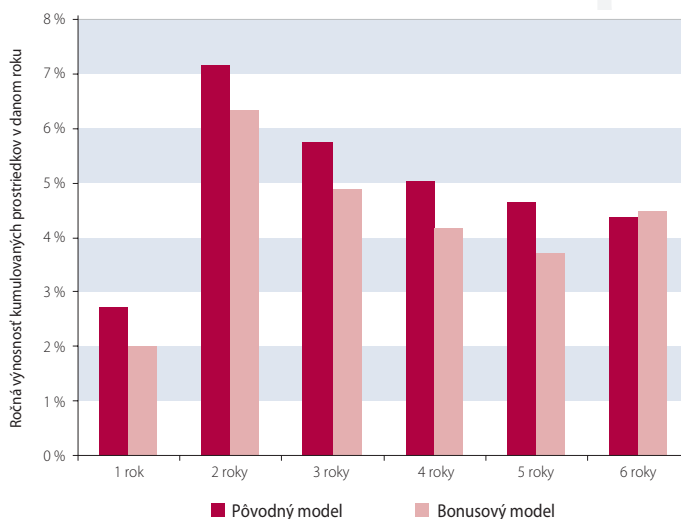
Ako už čiastočne vyplynulo z predchádzajúceho grafu, rozdiel medzi pôvodným a bonusovým modelom je v stavebnej sporiteľni Wüstenrot výraznejší ako v PSS a to z dôvodu celkovo vyššieho

Graf 4 Prepočítaná výnosnosť vkladu v danom roku (p. a. – Wüstenrot)

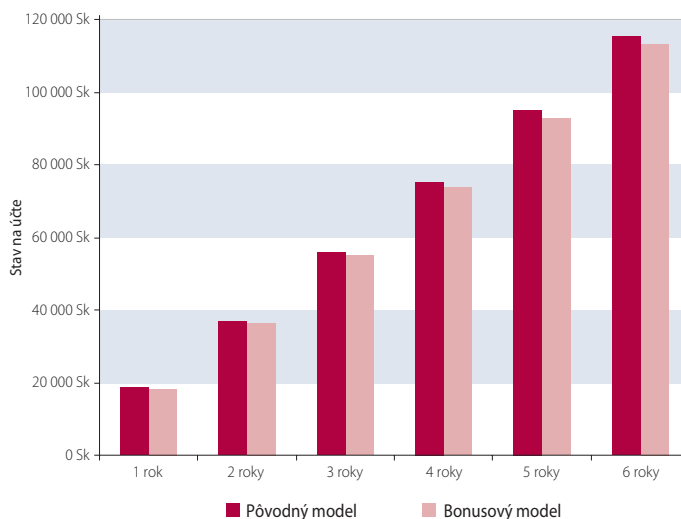
Zdroj: Vlastné výpočty.

Graf 5 Ročná výnosnosť kumulovaných peňažných prostriedkov (v danom roku – Wüstenrot)

Zdroj: Vlastné výpočty.

Graf 6 Stav na účte stavebného sporenia (Wüstenrot)

Zdroj: Vlastné výpočty.

¹ Všetky sadzby v tabuľkách 3 a 4 sú sadzby, ktoré nie sú očistené od dane z výnosu 19 %, ktorá je voči sporiteľovi uplatnená zdážkou z výnosov priznaných stavebnou sporiteľňou, okrem štátnej prémie, ktorá je od tejto dane oslobodená.

úrokového bonusu ponúkaného PSS. Vo Wüstenrote predstavuje tento rozdiel 2 079 Sk. Opäť teda, tak ako aj v prípade PSS, môžeme konštatovať, že pôvodné podmienky stavebného sporenia boli pre tzv. priateľského sporiteľa výhodnejšie.

POZNÁMKY NA ZÁVER

Aj keď v súčasnosti už nie je možné ani u jednej zo stavebných sporiteľní uzatvoriť zmluvu s pôvodnou trojpercentnou úrokovou sadzbou, existovala predsa len možnosť pre klientov, ktorým v roku 2008 uplynulo šesť rokov od uzavretia zmluvy o stavebnom sporení s touto pôvodnou sadzbou, ako pokračovať s rovnakými podmienkami aj v ďalšom šesťročnom cykle sporenia.

Ak klientovi v prvých dvoch mesiacoch roka 2008 uplynul šiesty rok sporenia, mohol svoju zmluvu (a teda aj cieľovú sumu) rozdeliť na dve časti. V tej časti, ktorá bude platná ďalších 6 rokov mal sporiteľ cieľovú sumu zvýšiť na úroveň, ktorá je z hľadiska „priateľského“ sporiteľa optimálna (t. j. 150 000 Sk) a druhú zmluvu, ktorá zostala oddelením z pôvodnej, vypovedať.

Podstatou rozhodovania klienta teda bolo, či pokračovať v ďalšom sporení pri pôvodných podmienkach po rozdelení zmluvy o stavebnom sporení, alebo ukončiť stavebné sporenie, založiť si novú zmluvu o stavebnom sporení a využiť tak úrokové bonusy, ktoré stavebné sporiteľne ponúkali. Respektíve, či efekt pôvodného 3 % zhodnotenia úspor klienta počas celej doby sporenia prevýši 2 % úročenie vkladov v súčasnosti spolu s efektmi spôsobenými úrokovými bonusmi, pripísanými až po uplynutí šiestich rokov sporenia.

Zároveň významnosť rozdielného úročenia vkladov sporiteľa vo výške 1 % narastá aj vďaka tomu, že 3 % úrokovou sadzbou sú úročené všetky vklady klienta vložené na účet stavebného sporenia počas celého obdobia sporenia, čo znamená, že klient zároveň získava časť výnosov v podobe úrokov z úrokov. Efekt vyššieho úročenia vkladov klienta je ešte podporený aj vďaka tomu, že klient v bonusovom modeli mohol získať časť výnosov v podobe úrokov z úrokových bonusov, ak by boli

úrokové bonusy pripísané na účet stavebného sporiteľa v tom roku, v ktorom sa viaže splnenie podmienok na ich priznanie. Čiže, ak by boli bonusy pripísané klientovi v tom roku, za ktorý mu prináležia, klient by mohol navyše získať úroky z pripísaných bonusov, ktoré však v tomto prípade nezískava.

Sporiteľ teda mal možnosť vybrať si medzi pokračovaním v sporení za nezmenených podmienok pomocou rozdelenia zmluvy alebo založiť novú zmluvu o stavebnom sporení s využitím úrokových bonusov. Stavebné sporiteľne v skutočnosti znížili náklady na úročenie vkladov. Efekt bonusov v prípade PSS, znázorňuje tabuľka 3.

V tabuľke 3 je prepočítaný priemerný ročný príspevok bonusov priznaných PSS po 6 rokoch sporenia ako efektívna technická úroková miera¹ na ročnej báze tak, aby bola porovnateľná so základnou sadzbou, ktorou sú úročené všetky prostriedky na účte stavebného sporenia. Z výsledkov vyplýva, že oproti pôvodnému modelu stavebného sporenia so základnou trojpercentnou úrokovou sadzbou, je bonusový model výhodnejší len v prvom roku sporenia a aj to len o 0,10 % p. a. Počas zvyšných rokov sporenia až do uplynutia šiesteho roku je pre stavebného sporiteľa bonusový model nevýhodný v porovnaní s pôvodným modelom.

V prípade stavebnej sporiteľne Wüstenrot je výsledok obdobný ako v PSS, s mierne vyšším priemerným prínosom bonusu (0,17 % p. a. oproti pôvodnému modelu), čo je pochopiteľné vzhľadom na to, že je o 0,5 % vyšší ako ponúkala PSS. V ďalších rokoch však už nie sú priznané žiadne ďalšie úrokové bonusy, čo sa nakoniec prejavilo aj v určení poradia výhodnosti produktov stavebného sporenia porovnávaných stavebných sporiteľní ponúkajúcich úrokové bonusy, kde Wüstenrot mierne zaostala za PSS (výsledná nasporená suma po šiestich rokoch sporenia je nižšia o 262 korún).

Podmienky získať úrokový bonus nabádajú všetkých stavebných sporiteľov stať sa tzv. priateľskými sporiteľmi, ktorí nemôžu využiť žiaden úver ani medziúver na financovanie svojich po-

Tab. 3 Príspevok bonusov k výslednému zhodnoteniu prostriedkov – PSS

Rok	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok	5. rok	6. rok
Úrokový bonus	7,5%	4%	1%	0%	0%	0%
Úrok v p. a.	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Úrok + bonus p. a.	3,10%	2,73%	2,24%	2,00%	2,00%	2,00%
Bonus v p. a.	1,10%	0,73%	0,24%	0,00%	0,00%	0,00%

Zdroj: Vlastné výpočty.

Tab. 4 Príspevok bonusov k výslednému zhodnoteniu prostriedkov – Wüstenrot

Rok	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok	5. rok	6. rok
Úrokový bonus	8%	0%	0%	0%	0%	0%
Úrok v p. a.	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Úrok + bonus p. a.	3,17%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Bonus p. a.	1,17%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Zdroj: Vlastné výpočty.

trieb súvisiacich s bývaním. Okrem zlacnenia získaných zdrojov stavebné sporiteľne zároveň získavajú z ich pohľadu strednodobo stabilné zdroje, lebo značná časť sporiteľov v bonusovom modeli nevyužije stavebné úvery, pretože alternatívne náklady v podobe straty úrokových bonusov, by predražili úver poskytnutý stavebnými sporiteľňami.

Jediným negatívnym finančným efektom je poplatok, ktorý klient musí zaplatiť pri rozdelení zmluvy s pôvodnými podmienkami, ktorý sa pohybuje v závislosti od stavebnej sporiteľne vo výške niekoľko sto korún. Pričom z pohľadu vstupného poplatku je klient indiferentný či zvýši cieľovú sumu zmluvy s pôvodnými podmienkami alebo uzavrie novú zmluvu o stavebnom sporení, pretože poplatok je štandardne stanovený vo výške 1% z cieľovej sumy tak pri zvýšení cieľovej sumy zmluvy s pôvodnými podmienkami, ako aj pri uzavretí novej zmluvy o stavebnom sporení.

V januári a februári 2008 PSS zvýšila úrokový bonus z vkladu uskutočneného v prvom roku sporenia v porovnaní s rokom 2007 o 0,5%, pričom Wüstenrot nezmenila bonusovú politiku. Ani toto zvýšenie úrokového bonusu v PSS však nemalo zásadný vplyv na zmenu výhodnosti jednotlivých modelov pre priateľského sporiteľa,

avšak znížilo nevýhodnosť bonusového sporenia oproti pôvodnému modelu sporenia.

Bonusy, ponúkané stavebnými sporiteľňami, sú kvalitný marketingový nástroj. Stavebné sporiteľne v konečnom dôsledku usporia v porovnaní s pôvodnými modelmi, kedy úročili vklady sporiteľov základnou trojpercentnou úrokovou sadzbou. Pri zohľadnení všetkých podmienok, ktoré obmedzujú vyplatenie bonusov, najmä dodržanie šesťročnej doby viazanosti sporenia, nie je výsledné ročné zhodnotenie prostriedkov vložených v prvom roku pre získanie bonusu na úrovni cca 3% p. a. dostatočne atraktívne, aby kompenzovalo všetky obmedzenia.

Pre klientov, ktorým v januári a februári roka 2008 uplynulo šesť rokov trvania zmluvy a chcú ďalej pokračovať v stavebnom sporení, bolo teda výhodnejšie využiť možnosť ponechať si pôvodné podmienky s trojpercentnou základnou úrokovou sadzbou, ktoré im v konečnom dôsledku prinesú vyššie celkové zhodnotenie ako sporenie podľa nových podmienok s úrokovými bonusmi. Navyše nemusia byť limitovaní obmedzeniami na priznanie bonusov a zbytočne si neznížia, už i tak nízku likviditu stavebného sporenia ako sporiaceho produktu v porovnaní s konkurenčnými produktmi na finančnom trhu.

Literatúra

1. MAJERNÍK, M.: Možnosti vstupu jednotlivca na kapitálový trh. In: Recenzovaný zborník príspevků z mezinárodní Baťovy doktorandské konference [CD-ROM]. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Zlín 2007, ISBN 978-80-7318-529-9
2. MAJERNÍK, M. – HANZLÍČEK, J.: Súčasný pohľad na stavebné sporenie ako formu strednodobého finančného investovania. In: Recenzovaný zborník príspevků z mezinárodní doktorské konference. Česká zemědělská univerzita v Praze, Praha 2007, ISBN 978-80-213-1661-4
3. Prvá stavebná sporiteľňa. Všeobecné podmienky pre zmluvy o stavebnom sporení. [on line] [cit. 2. 2. 2008] Dostupné na: www.pss.sk
4. Wüstenrot Stavebná sporiteľňa. 2008. Flexibil – otvorené stavebné sporenie. [on line] [cit. 2. 2. 2008] Dostupné na: www.wuestenrot.sk

Medzinárodné účtovné štandardy a finančný prenájom

Ing. Ján Derco, PhD.

Technická univerzita v Košiciach

Daňová reforma, resp. zákon č. 595/2003 Z. z. a jeho novela č. 534/2005 Z. z. o dani z príjmov priniesli aj zmenu v definícii finančného prenájomu. Základné pojmy z oblasti finančného prenájomu a postupov pri účtovaní definovalo opatrenie Ministerstva financií SR č. 25167/2003-92. Okrem iných zmien zákon v paragrafe 30a upravuje účtovanie finančného prenájomu podľa zásady ekonomického úžitku. Tieto predpisy približujú spôsob vykazovania finančného prenájomu na Slovensku podľa ustanovení Medzinárodných účtovných štandardov (IAS – International Accounting Standards).

Klasifikácia prenájomov (podľa IAS 17) sa zakladá na rozsahu, v ktorom riziká a odmeny plynúce z vlastníctva prenajatého majetku spočívajú na nájomcovi a prenajímateľovi. Prenájom je klasifikovaný ako finančný prenájom ak v podstate všetky riziká a odmeny plynúce z vlastníctva prechádzajú na nájomcu.

IAS 17 špecifikuje, že prechod všetkých výhod a rizík vlastníctva prenajatého aktíva je splnený, ak je naplnené aspoň jedno z týchto kritérií:

- 1) Na konci prenájomu prechádza vlastníctvo prenajatého majetku na nájomcu.
- 2) Prenájom obsahuje výhodné právo kúpy – možnosť kúpiť prenajaté aktívum za cenu, ktorá je výrazne nižšia než objektívna hodnota prenajatého majetku (FMV – *Fair value of leased property*) v čase uplatnenia tejto opcie a je teda zrejmé, že opcia bude uplatnená. Objektívna hodnota prenajatého majetku je hodnota, za ktorú môže byť aktívum vymenené, resp. záväzok postúpený medzi dobre informovanými obchodnými stranami, pričom obe strany sú nezávislé a rovnocenné. Ak prenajímateľ nie je výrobcom alebo distribútorom predmetu prenájomu, tak sa objektívna hodnota prenajatého majetku na začiatku prenájomu bude rovnať nákladom prenajímateľa, ak medzi nadobudnutím majetku prenajímateľom a začiatkom prenájomu neuplynú dlhšie časové obdobie (v danom prípade objektívna hodnota prenajatého majetku bude determinovaná trhovými podmienkami prevažujúcimi v čase začiatku prenájomu). Pokiaľ je prenajímateľ výrobcom, resp. predajcom, objektívna hodnota prenajatého majetku sa bude na začiatku prenájomu rovnať predajnej cene očistenej od objemových a obchodných zliav.
- 3) Obdobie prenájomu je dohodnuté na podstatnú časť ekonomickej životnosti prenajatého aktíva, predmet prenájomu v danom prípade môže, ale nemusí prejsť do vlastníctva nájomcu.
- 4) Súčasná hodnota minimálnych lízingových splátok na začiatku prenájomu sa rovná najmenej celej objektívnej hodnote prenajatého majetku. Predmet prenájomu v danom prípade môže, ale nemusí prejsť do vlastníctva nájomcu. Z pohľa-

du nájomcu sú to platby, ktoré počas trvania prenájomu nájomca znáša v súvislosti s prenajatým majetkom. Záväzky nájomcu platiť náklady ako napr. poistenie predmetu prenájomu, náklady na údržbu, dane sú vylúčené z minimálnych lízingových splátok.

5) Prenajaté aktívum má takú jedinečnú povahu, že len nájomca ho môže využívať bez toho, aby na ňom neboli urobené úpravy.

Sú aj ďalšie kritériá, ktoré môžu viesť k tomu, že prenájom môže byť považovaný za finančný prenájom. Napríklad pokiaľ nájomca môže prerušiť prenájom, prenajímateľove straty spojené s ukončením zmluvy o finančnom prenájme znáša nájomca. Takisto aj ak zisky a straty, ktoré plynú z fluktuácie zostatkovej objektívnej hodnoty, bude znášať nájomca.

Nájomca má taktiež možnosť pokračovať v prenájme v dodatočnom období za nájomné, ktoré je výrazne nižšie než trhové nájomné.

Podľa zákona č. 595/2003 Z. z. a jeho novely č. 534/2005 Z. z. sa finančným prenájomom rozumie obstaranie hmotného majetku na základe nájomnej zmluvy s dohodnutým právom kúpy prenajatej veci, pri ktorom cena za akú prechádza vlastnícke právo k prenajatému majetku z prenajímateľa na nájomcu, je súčasťou celkovej sumy dohodnutých platieb, ak:

- vlastnícke právo má prejsť bez zbytočného odkladu po skončení prenájomu na nájomcu,
- a obdobie trvania prenájomu je najmenej 60% obdobia odpisovania podľa § 26 ods.1 a nie menej ako tri roky,
- alebo ak je predmetom prenájomu pozemok, obdobie trvania prenájomu pozemku je najmenej 60% obdobia odpisovania hmotného majetku zaradeného do odpisovanej skupiny 4, pričom pri postúpení nájomnej zmluvy bez zmeny podmienok na nového nájomcu táto podmienka platí na nájomnú zmluvu ako celok.

PRÍKLAD FINANČNÉHO PRENÁJMU Z POHLADU NÁJOMCU

Predpokladajme, že finančný prenájom zariadenia začína 1. 1. 2008 s očakávanou dobou využitia

Tab. 1 Splátkový kalendár

Dátum	Platba	Úrok	Splátka istiny	Závazok z prenájmu
Začiatok prenájmu				1 370 000 Sk
1. 1. 2008	500 000 Sk	- Sk	500 000 Sk	870 000 Sk
1. 1. 2009	500 000 Sk	96 355 Sk	403 645 Sk	466 355 Sk
1. 1. 2010	500 000 Sk	51 650 Sk	448 350 Sk	18 006 Sk
31. 12. 2010	20 000 Sk	1 994 Sk	18 006 Sk	- Sk

Tab. 2 Rozlíšenie platieb a odpisov v rokoch 2008 – 2010

		2008	2009	2010
1. 1.	Prenajatý majetok	1 370 000		
	Závazky z nájmu		1 370 000	
1. 1.	Prevádzkový náklad	30 000	30 000	30 000
	Závazky z prenájmu	500 000	403 645	448 350
	Kumulované splatné úroky		96 355	51 650
	Úhrada		530 000	530 000
31. 12.	Nákladové úroky	96 355	51 650	1 994
	Kumulované splatné úroky		96 355	51 650
	Závazky z prenájmu			1 994
31. 12.	Odpisy	456 333,3	456 333,3	456 333,3
	Oprávky		456 333,3	456 333,3
31. 12.	Závazky z prenájmu			20 000
	Úhrada			20 000

Zdroj: Autor.

3 roky. FMV má k 1. 1. 2008 hodnotu 1 370 000 Sk. Nájomca je povinný zaplatiť tri ročné splátky vo výške 530 000 Sk (v tom 30 000 Sk ročne za poistenie predmetu prenájmu), prvú k 1. 1. 2008. Nájomca môže získať predmet prenájmu k 31. 12. 2010 za 20 000 Sk. Očakávaná zostatková hodnota k 31. 12. 2010 je 1000 Sk. Prírastková výpožičková úroková miera nájomcu je 10 % ročne.

V tomto prípade je prenájom klasifikovaný ako finančný prenájom, pretože obsahuje právo kúpiť predmet prenájmu. V danom prípade je naplnená podmienka vzťahu súčasného lízingového záväzku voči FMV.

Súčasná hodnota lízingového záväzku (1 382 794,88 Sk = 15 026,29 + 1 367 768,59) je vypočítaná takto:

- súčasná hodnota výhodného práva kúpiť prenaté aktívum na konci prenájmu je 15 026,29 Sk, pričom 0,751314801 je súčasná hodnota 1 Sk pri trojročnom období pri výpožičkovej úrokovej miere 10 % ročne,
- súčasná hodnota ročných splátok je 1 367 768,59 Sk, pričom 2,735537190 je súčasná hodnota predľhotnej anuity 1 Sk pri trojročnom období pri 10 % ročne.

Hoci je súčasná hodnota lízingového záväzku vyššia než FMV, záväzok z prenájmu musí byť účtovaný v hodnote FMV. Podľa IAS 17 finančný náklad by mal byť alokovaný do období počas trvania prenájmu tak, aby sa vytvorila konštantná periodická úroková miera na zostatky záväzku v každom období (tab. č. 1). V danom prípade je táto úroková miera 11,075 %. Podobný postup sa začal na Slovensku aplikovať po prijatí daňovej

reformy. Na výpočet efektívnej úrokovej miery vydalo Ministerstvo financií SR metodický pokyn č. 24 659/2003-92. Podľa IAS 17 ods. 12 by nájomcovia mali vykázat finančný prenájom ako majetok a záväzky v ich súvahách v sumách rovnajúcich sa na začiatku prenájmu objektívnej hodnoty prenatého majetku alebo ak je nižšia v súčasnej hodnote minimálnych lízingových splátok. Platné postupy účtovania v SR v danom prípade rešpektujú IAS 17. Rovnako platné postupy účtovania vychádzajú z ods. 17 IAS 17, podľa ktorého by lízingové splátky mali byť rozdelené medzi finančný náklad a zníženie nesplateného záväzku.

Samotné odpisovanie prenatého majetku podľa Medzinárodných účtovných štandardov (IAS/IFRS – International Financial Reporting Standards) bude závisieť od toho, ktoré kritérium bolo splnené pre klasifikáciu prenájmu ako finančného prenájmu.

Pokiaľ lízingová transakcia spĺňa také kritérium ako prechod vlastníctva alebo obsahuje opciu na budúcu kúpu, majetok bude odpisovaný počas celej doby odhadovanej ekonomickej životnosti prenatého majetku, nakoľko ho nájomca bude (s najväčšou pravdepodobnosťou) využívať aj po skončení prenájmu.

Ak sa transakcia kvalifikujúca finančný prenájom na základe kritéria pokrytia podstatnej časti ekonomickej životnosti majetku alebo kvôli tomu, že súčasná hodnota minimálnych lízingových splátok rovná najmenej celej objektívnej hodnote prenatého majetku, potom musí byť majetok odpisovaný počas kratšieho obdobia trvania prenájmu, alebo obdobia životnosti prenatého majetku.

Literatúra:

1. Epstein B.J., Jermakowicz E.K.: Wiley IFRS 2007 Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards, John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey 2007.

Sto rokov od narodenia profesora Rudolfa Brišku

Doc. Ing. Ivan Figura, CSc.

Profesor Rudolf Briška (1908 – 1971) bol osobnosťou slovenského národohospodárstva a významný bol aj jeho prínos v oblasti meny, bankovníctva a financií.

- 1 Briška, R.: *Hospodársky podklad devalvácie. Hospodárske rozhľady*, XI, 1936, č. 4, s. 216 – 229.
- 2 Briška, R.: *Das slowakische Geld- und Kreditwesen. Weltwirtschaftliches Archiv* 55, Band (1942 I), 1942, s. 568.
- 3 Briška, R.: *Das slowakische Geld- und Kreditwesen. Weltwirtschaftliches Archiv* 55, Band (1942 I), 1942, s. 568.
- 4 Briška, R.: *Národné hospodárstvo (Teória a politika). Kniha I. Národohospodárska teória. Kniha II. Národohospodárska politika. Bratislava, Družstevné vydavateľstvo a kníhkupectvo 1943.*
- 5 Laščíak, A.: *Rudolf Briška. Ekonomický časopis*, 39, 1991, č. 5, s. 391.

Narodil sa 18. apríla 1908 v Otrhánkach v okrese Bánovce nad Bebravou. Po absolvovaní práva (1932) pracoval v právnickej praxi, ale priťahovala ho ekonómia. V tom čase už publikoval viacero článkov v časopise *Hospodárske rozhľady* (pozoruhodná je najmä stať *Hospodársky podklad devalvácie*¹). Po študijnom pobyte vo Veľkej Británii napísal svoju prvú knihu *Problém reagrarizácie* (1937). V roku 1938 sa stal tajomníkom Zväzu slovenských bánk. Túto funkciu zastával až do zániku zväzu (po roku 1945). Zväz slovenských bánk, bol záujmovým združením slovenských bánk a mal podporovať a koordinovať činnosť bánk a výmenu informácií medzi nimi. Briškove tzv. tajomnícke správy, ktoré predkladal každoročne valnému zhromaždeniu, boli nielen dôkladným rozborom aktuálnej situácie, ale obsahovali vždy aj významné koncepčné návrhy ďalších krokov v smerovaní slovenského bankovníctva ako aj obrany a presadzovania jeho záujmov. Nadalej však prispieval aj do odbornej tlače a v roku 1939 publikoval ďalšiu knihu *Remeslo a veľkovýroba*.

Koncom tridsiatych rokov už R. Briška patril medzi významné osobnosti mladej slovenskej ekonomickej vedy a v októbri 1939 – ako tridsaťjedenročný – získal titul mimoriadneho profesora v odbore národné hospodárstvo a verejné právo na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave. Neskôr sa stal riadnym profesorom tejto školy. Prednášal aj na Vysokej škole obchodnej a takisto viedol aj Ústav národného hospodárstva.

Postupne publikoval ďalšie monografie – *Vojnové hospodárstvo* (1942) a *Obyvateľstvo* (1943). Zvlášť treba spomenúť jeho rozsiahly príspevok *Das slowakische Geld- und Kreditwesen*² (1942) v renomovanom vedeckom časopise *Weltwirtschaftliches Archiv*. Briškov príspevok možno aj z dnešného hľadiska hodnotiť ako doteraz najlepšiu analýzu situácie v úverovom systéme na Slovensku.

Sleduje a hodnotí rozsiahlo fungovanie „ľudového úvernictva“ – sporiteľní, roľníckych vzájomných pokladníc, živnostenských úverových ústavov a dedinských úverných družstiev. V súvislosti s nimi upozorňuje na prioritu Slovenska v celosvetovej histórii družstevníctva. Kým na európskej pevnine družstevnícke hnutie v agrárnom prostredí vznikalo a rozvíjalo sa „až v druhej polovici devätnásteho storočia, na Slovensku založili v Sobotišti už 9. 2. 1845 prvé skutočné úverné družstvo *Gazdovský spolok*“³.

Z troch učebníc národného hospodárstva, ktoré napísal profesor R. Briška treba vyzdvihnúť najmä jeho vrcholné dielo, dvojzväzkovú učebnicu *Národné hospodárstvo (Teória a politika)*⁴, z roku 1943. Slovenskí vysokoškooláci v nej získali možnosť poznať najnovšie prúdy a poznatky vtedajšej ekonomickej vedy, ktorej bol vynikajúcim znalcom.

V rozsiahlej učebnici, ktorá má vyše tisíc strán, popri vlastných stanoviskách oboznamuje študentov s množstvom teórií nielen jemu blízkych, ale aj úplne protirečivých. V tom zostáva i pre dnešok vzorom univerzitného pedagóga, ktorý v našich nie vždy prajných pomeroch na ekonomicke bádanie a výučbu dokázal uplatniť vysokú mieru akademickej názorovej tolerancie vlastnej významným svetovým univerzitám. Poukazujúc na pôsobenie množstva faktorov v ekonomike a zmien tohto pôsobenia v čase nepredkladá ekonomicke teórie a názory ako „absolútne pravdy“, ale uvádza argumenty, ktoré môžu potvrdiť platnosť určitej teórie, ale zároveň aj tie, ktoré hovoria v jej neprospech. Dokonca takto postupuje aj pri teóriách, s ktorými sám súhlasí. Briškov prínos pre slovenské peňažníctvo a financie spočíval predovšetkým v tom, že ako vysokoškolský profesor a autor početných kníh, článkov a učebníc významne podnietil v radoch slovenskej inteligencie a podnikateľskej verejnosti moderné chápanie procesov, ktoré sa diali v oblasti bankovníctva a ekonomiky.

Na začiatku roku 1948 odišiel na jednoročný študijný pobyt do USA.

Za návrat do vlasti ho vtedajšia školská správa „odmenila“ tým, že ho pozbavila profesúry. Krátko po vzniku Ústavu ekonomiky a organizácie stavebníctva mohol v roku 1964 prejsť na tento ústav. V ňom rozvinul svoju vedeckú aktivitu v uplatňovaní matematických metód v ekonómii. Zároveň pôsobil aj ako profesor štatistiky na Vysokej škole ekonomickej.

Keď sa ho na kongrese vo Varšave v roku 1965 opýtal americký ekonóm profesor Wassily Leontief, či neľutuje, že nevyužil možnosť zostať v USA, kde mu ponúkli miesto na Columbijskej univerzite, Briška odpovedal: „Celý náš život je len životom premeškaných príležitostí“⁵.

Životnú púť profesora Rudolfa Brišku ukončila 10. júna 1971 tragická nehoda. V roku 1991 prezident ČSFR prepožičal – in memoriam – profesorovi JUDr. Rudolfovi Briškovi Rád T. G. Masaryka IV. triedy.

Trestnoprávna ochrana devízového hospodárstva a pri obchodovaní s devízovými prostriedkami

JUDr. Jaroslav Klátik

Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Slovenská republika zabezpečuje trestnoprávnu ochranu spoločenských vzťahov vznikajúcich v súvislosti s podnikateľskou činnosťou a hospodárskou súťažou prostredníctvom trestných činov ohrozujúcich trhovú ekonomiku.

Medzi trestné činy, ktorými môže dôjsť k ohrozeniu trhovej ekonomiky sú zaradené aj tie, ktorými sa chráni akékoľvek porušenie zák. č. 202/1995 Z. z. Devízového zákona v znení neskorších noviel, ktorý jednak upravuje práva a povinnosti tuzemca a cudzozemca pri obchodovaní s devízovými hodnotami, pri nadobúdaní nehnuteľností, pri poskytovaní finančných úverov do zahraničia, pri prijímaní finančných úverov zo zahraničia, pri investovaní v zahraničí, pri ohlasovacej povinnosti, pri povinnosti prevodu peňažných prostriedkov do tuzemska a pri iných devízovoprávnych vzťahoch upravených týmto zákonom, a jednak pôsobnosť devízových orgánov a tiež devízový dohľad.

Ide o:

- trestný čin neoprávneného obchodovania s devízovými hodnotami a poskytovania devízových služieb (§ 252 Trestného zákona),
- trestný čin ohrozenia devízového hospodárstva (§ 258 Trestného zákona).

Riešenie porušenia Devízového zákona prostredníctvom trestného práva, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. Trestným zákonom v znení neskorších noviel predstavuje aj v prípade trestných činov proti mene tzv. ultima ratio, teda prostriedok poslednej inštancie, teda, keď ostatné právne prostriedky sa ukážu ako neúčinné.

NEOPRÁVNEŇ OBCHODOVANIE S DEVÍZOVÝMI HODNOTAMI

A POSKYTOVANIE DEVÍZOVÝCH SLUŽIEB

Prostredníctvom tohto trestného činu Slovenská republika zabezpečuje ochranu spoločenských vzťahov vznikajúcich v podnikateľskej oblasti, ktoré súvisia s obchodovaním s devízovými hodnotami alebo s poskytovaním devízových peňažných služieb.¹

Objektívnu stránku tohto trestného činu je konanie páchatela, ktorý neoprávnene obchoduje s devízovými hodnotami alebo neoprávnene poskytuje devízové peňažné služby, a to:

- závažnejším spôsobom konania,²
- vo väčšom rozsahu,³

- hoci bol za taký alebo obdobný trestný čin⁴ v predchádzajúcich 24 mesiacoch odsúdený alebo v predchádzajúcich 12 mesiacoch postihnutý⁵.

Postihnutie prichádza do úvahy vtedy, keď devízový orgán zistí nedostatky v činnosti kontrolovanej osoby spočívajúce v porušení alebo obchádzaní ustanovení Devízového zákona alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie, v nedodržaní alebo prekročení podmienok určených v devízovej licencií alebo v osobitnom povolení. Vtedy môže devízový orgán kontrolovanej osobe podľa závažnosti, spôsobu a miery zavinenia, povahy, rozsahu a doby trvania protiprávneho konania alebo iných zistených nedostatkov uložiť opatrenie na nápravu, a to povinnosť odstrániť nedostatky v určenej lehote, ďalej môže obmedziť alebo pozastaviť výkon činností alebo výkon niektorej činnosti podľa devízovej licencií, a tiež odobrať devízovú licenciú, prípadne i uložiť pokutu.

Ide v tomto prípade o prečin s trestom odňatia slobody až na dva roky. Pokiaľ páchatel spácha tento trestný čin ako člen nebezpečného zoskupenia, získa prospech veľkého rozsahu alebo za krízovej situácie, hrozí mu tri až osem rokov trestu odňatia slobody.⁶

Menej závažné konanie možno postihnúť ako priestupok na úseku podnikania podľa § 24 ods. 1 písm. a) zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších noviel. V tomto prípade by tak išlo o priestupok na úseku podnikania, keď osoba na úseku obchodu alebo pri inom, poškodí iného na cene, akosti, množstve alebo hmotnosti pri predaji tovaru alebo poskytovaní iných služieb.

Devízovými prostriedkami sú peňažné prostriedky v cudzej mene, zahraničné cenné papiere a finančné deriváty.

Neoprávnené obchodovanie s devízovými hodnotami je obchod bez devízovej licencií alebo devízového povolenia, prípadne nad ich rámec alebo v rozpore s nimi. O udelení tejto devízovej licencií na vykonávanie obchodov s devízovými

1 Ide o špecifický trestný čin, než je neoprávnené podnikanie podľa § 251 Trestného zákona, keďže tento chráni podnikateľské prostredie všeobecne, ust. § 252 Trestného zákona (neoprávnené podnikanie) chráni podnikateľské prostredie v obmedzenom rozsahu – postihuje len neoprávnené obchodovanie.
2 § 138 Trestného zákona.
3 § 125 ods. 1 Trestného zákona.
4 Obdobným trestným činom sa rozumie napr. trestný čin ohrozenia devízového hospodárstva podľa § 258 Trestného zákona.
5 § 24a Devízového zákona.
6 § 134 a § 141 ods. 1 Trestného zákona.

7 § 6 Devízového zákona.

8 § 38 a 39 Devízového zákona.

9 Osoba zapísaná v obchodnom registri, osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia, osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov, fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu. Pozri § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka.

10 Judikatúry R 7/1990, R 38/1965, R 39/1986, R 45/1983, R 25/1970/II.

11 Právny omyl spočíva v neznanosti ustanovení Trestného zákona a v ich mylnom výklade, ďalej v tom, či je konanie páchatela protiprávne, a tiež v nesprávnych predstávach o podmienkach trestnej zodpovednosti.

hodnotami alebo na poskytovanie devízových peňažných služieb rozhoduje Národná banka Slovenska. Neudeluje sa bankám, zahraničným bankám alebo pobočkám zahraničných bánk, ani obchodníkom s cennými papiermi, pobočkám zahraničných obchodníkov s cennými papiermi, sprostredkovateľom investičných služieb a správckým spoločnostiam.⁷

Devízovými peňažnými službami sa rozumie poskytovanie služieb tretím osobám v rámci podnikania, ktorých predmetom je vykonávanie alebo sprostredkovanie cezhraničných prevodov peňažných prostriedkov v hotovosti v slovenskej mene alebo v cudzej mene, prípadne prevádzkovanie obchodných zastúpení na vykonávanie alebo sprostredkovanie takýchto cezhraničných prevodov.

Na naplnenie skutkovej podstaty tohto trestného činu sa vyžaduje úmyselné zavinenie páchatela.

Jednočinný súbeh tohto trestného činu s trestným činom neoprávneného podnikania podľa § 141 Trestného zákona a trestným činom podvodu podľa § 221 Trestného zákona je vylúčený.

OHROZENIE DEVÍZOVÉHO HOSPODÁRSTVA

Objektom tohto trestného činu, teda záujmom Slovenskej republiky je ochrana devízového hospodárstva.

Objektívna stránka skutkovej podstaty tohto trestného činu je konanie páchatela, ktorý ohrozí devízové hospodárstvo tým, že v čase trvania depozitnej povinnosti alebo núdzového stavu v devízovom hospodárstve poruší v malom rozsahu devízové predpisy. V tomto kontexte sa tým rozumieju právne normy o devízovom hospodárstve, ktorými je najmä Devízový zákon. Za takého konanie mu hrozí trest odňatia slobody až na tri roky.

Depozitnou povinnosťou sa rozumie povinnosť právnickej osoby a fyzickej osoby držať v záujme stability meny počas určitej doby na osobitnom účte v banke ustanovené percento objemu peňažných prostriedkov z medzibankových depozít zahraničných bánk v tuzemských bankách a v pobočkách zahraničných bánk, v tuzemsku, ďalej z depozít cudzozemcov, ktorí nie sú bankou v tuzemských bankách, a v pobočkách zahraničných bánk v tuzemsku, z finančných úverov prijatých tuzemcom od cudzozemcov, a tiež získaných z emisie tuzemských dlhopisov a z ostatných cenných papierov vydaných v zahraničí, s ktorými je spojené právo na peňažné plnenie.

Núdzový stav v devízovom hospodárstve vyhlasuje vláda SR na návrh Národnej banky Slovenska a to vtedy, keď je nepriaznivý vývoj platobnej bilancie, ktorý zásadným spôsobom ohrozuje platobnú schopnosť voči zahraničiu alebo vnú-

tornú menovú rovnováhu Slovenskej republiky. O návrhu Národnej banky Slovenska rozhodne bez zbytočného odkladu. Núdzový stav sa začína dňom, ktorým ho vláda verejne vyhlási, a končí sa dňom určeným vládou pri jeho vyhlásení, najneskôr však uplynutím troch mesiacov odo dňa jeho vyhlásenia.⁸

Devízovými predpismi sa rozumieju najmä Devízový zákon a zákon o Národnej banke Slovenska a ostatné všeobecne záväzné predpisy, ak upravujú nakladanie s devízovými hodnotami.

Devízovým tuzemcom sa rozumie právnická osoba so sídlom v tuzemsku ako aj fyzická osoba s trvalým pobytom v tuzemsku. Tuzemcom je tiež organizačná zložka tuzemca v zahraničí. Práva a povinnosti právnických osôb ako devízových tuzemcov sa vzťahujú na podnikateľov, ktorými sú fyzické osoby⁹ pri vykonávaní podnikateľskej činnosti podľa § 2 písm. b) Devízového zákona.

Devízovým cudzozemcom sa rozumie právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá nie je tuzemcom. Cudzozemcom je tiež organizačná zložka cudzozemca v tuzemsku s výnimkou pobočky zahraničnej banky v tuzemsku pri výkone činnosti vyplývajúcej z povolenia pôsobiť ako banka, keď má postavenie tuzemca.

Spôsobením škody sa rozumie úbytok reálnych hodnôt, ku ktorému došlo v dôsledku konania páchatela devízového tuzemca alebo cudzozemca, ktoré je v rozpore s predpismi o devízovom hospodárstve. Škoda spôsobená trestným činom ohrozenia devízového hospodárstva podľa § 258 Trestného zákona nie je majetkovou škodou, a preto nemôže byť predmetom rozhodnutia v adhéznom konaní.¹⁰

Z hľadiska subjektívnej stránky sa pre spáchanie tohto trestného činu vyžaduje úmyselné zavinenie. Omyl o obsahu devízového zákona treba považovať za právny omyl¹¹, keďže ide o normu s blanketovou dispozíciou a predpisy, na ktoré Trestný zákon odkazuje sú súčasťou § 258 Trestného zákona.

Pri tomto trestnom čine k okolnostiam, ktoré umožňujú prísnejšiu trestnú sadzbu, a to až do desať rokov, patrí, keď páchatel spáchal trestný čin ako člen nebezpečného zoskupenia, získal prospech veľkého rozsahu alebo za krízovej situácie.

Jednočinný súbeh s trestným činom porušovania predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou podľa § 254 Trestného zákona, s trestným činom porušovania predpisov o nakladaní s kontrolovaným tovarom a technológiami podľa § 255 – 257 je vylúčený. Jednočinný súbeh tohto trestného činu je ale možný s trestným činom neoprávneného podnikania podľa § 251 Trestného zákona a trestným činom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 Trestného zákona.

Z rokovania Bankovej rady NBS

11. rokovanie Bankovej rady Národnej banky Slovenska (BR NBS) sa uskutočnilo 18. marca 2008. Rokovanie viedol guvernér NBS Ivan Šramko.

- BR NBS schválila a prerokovala:

1) účtovnú uzávierku NBS k 31. 12. 2007 a zoberala na vedomie správu nezávislého audítora vypracovanú audítorskou firmou Ernst & Young Slovakia, spol. s r. o. Audit bol vykonaný v súlade s Medzinárodnými audítorskými štandardmi a audítor v správe vyjadril názor, že účtovná uzávierka vyjadruje objektívne vo všetkých významných súvislostiach finančnú situáciu Národnej banky Slovenska k 31. decembru 2007 a výsledok jej hospodárenia za uvedený rok v súlade so slovenským zákonom o účtovníctve a predpismi ECB. Správa o výsledku hospodárenia NBS za rok 2007, správa nezávislého audítora a účtovná uzávierka NBS budú spoločne predložené NBS.

2) Správu o výsledku hospodárenia NBS za rok 2007. Správa bude predložená NR SR do 31. 3. 2008. NBS vykázala za rok 2007 stratu vo výške 19,5 mld. Sk. Banková rada rozhodla, že strata zostane neuhradená a bude krytá z budúcich ziskov a z vlastných zdrojov NBS.

3) Návrh vyhlášky NBS o vlastných zdrojoch dôchodkovej správcovskej spoločnosti. Táto vyhláška vymedzuje vlastné zdroje, ktoré je dôchodková správcovska spoločnosť povinná dodržiavať, spôsob výpočtu sumy vlastných zdrojov, vymedzenie všeobecných prevádzkových výdavkov, likvidných aktív, záväzkov a pohľadávok, spôsob výpočtu sumy likvidných aktív a spôsob preukazovania splnenia podmienok primeranosti vlastných zdrojov.

4) NBS vydala podľa § 35 ods. 2 zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov opatrenie o predkladaní výkazov dôchodkovými správcovskými spoločnosťami a doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami na štatistické účely. Týmto opatrením sa ustanovuje obsah, členenie, termíny, forma, spôsob, postup a miesto pred-

kladania výkazov dôchodkovými správcovskými spoločnosťami a doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami NBS na štatistické účely.

12. rokovanie BR NBS sa uskutočnilo 25. marca 2008. Rokovanie viedol guvernér Ivan Šramko.

- BR NBS prerokovala:

1) Situačnú správu o menovom vývoji v SR za február 2008 a rozhodla ponechať úrokové sadzby na úrovni 2,25 % pre jednoduchové sterilizačné obchody, 5,75 % pre jednoduchové refinančné obchody a 4,25 % pre dvojtyždňové repo tendre s obchodnými bankami.

13. rokovanie BR NBS sa uskutočnilo 1. apríla 2008. Rokovanie viedol guvernér NBS Ivan Šramko.

- BR NBS prerokovala a schválila:

1) Návrh opatrenia NBS o predkladaní výkazov, hlásení, prehľadov a iných správ poisťovňami a pobočkami zahraničných poisťovní.

2) Návrh opatrenia NBS, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o kolektívnom investovaní. Cieľom návrhu opatrenia je zabezpečiť úplnú implementáciu Smernice Komisie 2007/16/ES zo dňa 19. marca 2007, ktorou sa implementuje smernica Rady 85/611/EHS o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa podnikov kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP), pokiaľ ide o objasnenie niektorých vymedzení pojmov, a to prevzatím jej článkov do textu opatrenia. Opatrenie nadobudne účinnosť 1. júla 2008.

3) Memorandum of Understanding on Cooperation between the Financial Supervisory Authorities, Central Banks and Finance Ministries of the European Union on Cross-border Financial Crisis Situations. (Memorandum o porozumení a kooperácii finančných dohliadacích inštitúcií a ministerstiev financií Európskej únie pri medzinárodných finančných krízových situáciách).

Semináre a prednášky o eure

SEMINÁR PRE UČITEĽOV A FRANCÚZSKE SKÚSENOSTI

V prvej polovici apríla 2008 pripravilo Centrum pre európsku politiku (CEP) v spolupráci s Veľvyslancstvom Francúzskej republiky a Národnou bankou Slovenska projekt pre učiteľov stredných škôl Skúsenosti s prípravou na zavedenie eura vo Francúzsku. Semináre sa konali v štyroch mestách Slovenska (Prešov, Zvolen, Trenčianske Teplice a Bratislava). Ich cieľom bolo oboznámiť učiteľov

so skúsenosťou francúzskych učiteľov a metódikou z procesu prípravy na zavedenie eura vo Francúzsku, ako aj vypočít si konkrétne skúsenosti zo života po zavedení eura do obehu. Išlo o prvé semináre v tomto roku, na ktorých sa slovenskí učitelia stredných škôl vzdelávali o procese prípravy na prechod na euro. Na seminároch sa zúčastnilo 197 učiteľov.

Foto: Kamil Sládek

Semináre sa zamerali na odbornú prípravu stredoškolských učiteľov a metodikov pedagogických centier na Slovensku. Podľa slov Adama Liberčana z CEP, francúzska príprava učiteľov a stredoškolskej mládeže na zavedenie eura bola veľmi úspešná, mládež s prechodom na novú menu nemala žiadne problémy.

Semináre moderoval riaditeľ CEP Kamil Sládek. Okrem prezentácie Zuzany Kolačanovej z NBS svoje skúsenosti predniesli aj učiteľky z Francúzska, Sylvia Lamyová – splnomocnenkyňa pre zahraničné vzťahy Národného centra pre pedagogickú dokumentáciu Poitiers, Catherine Moulinová, učiteľka dejepisu a geografie a Ghyslaine Martinová, učiteľka ekonomických predmetov.

AJ CIRKEVNÉ ORGANIZÁCIE A HNUTIA POMÔŽU PRI ZÍSKAVANÍ A POROZUMENÍ INFORMÁCIÍ O ZAVEDENÍ EURA

Súčasťou informačnej kampane o zavedení eura na Slovensku sú projekty zamerané na citlivé cieľové skupiny. „Ide o projekty predovšetkým pre starších občanov, osamotených ľudí, zdravotne postihnutých, deti, ako aj ľudí odkázaných na materiálnu alebo fyzickú pomoc iných. Pri príprave špecifických projektov sme vychádzali z možností týchto ľudí, pričom sme sa zamerali na ich individuálne informačné potreby“ – povedal Martin Šuster, vedúci Pracovného výboru pre komunikáciu zavedenia eura na Slovensku. Ďalej M. Šuster dodal: „Na oslovenie týchto skupín hľadáme partnerov, ktorí sú s nimi v kontakte, pomáhajú im zlepšovať podmienky ich života a teda im môžu pomôcť aj pri prechode na euro.“

Splnomocnenec vlády pre zavedenie eura na Slovensku, Igor Barát v tomto smere už požiadal o pomoc a spoluprácu katolícku cirkev prostredníctvom Konferencie biskupov Slovenska v marci toho roku. Rokovania o spolupráci na informačnej kampani o zavedení eura sa uskutočnili aj na pôde Ekumenickej rady cirkví v SR v Bratislave. Národná banka Slovenska súčasne pripravila projekty spolupráce pri šírení informácií o zavedení eura s ďalšími cirkevnými organizáciami. V priebehu apríla a mája 2008 sa uskutočnia semináre pre

vybraných expertov jednotlivých cirkevných organizácií a hnutí. Prezentáciu o zavedení eura pripravili zástupcovia NBS aj pre organizácie v rámci Ústredného zväzu židovských náboženských obcí. S dôrazom na citlivé cieľové skupiny sa dnes uskutočnila prednáška o zavedení eura v priestoroch ústredia Evanjelickej Diakonie ECAV v Bratislave. Na prednáške sa zúčastnili riaditelia zariadení Evanjelickej Diakonie, ktorí ďalej sprostredkujú informácie o eure zamestnancom a dobrovoľníkom, ktorí sú v priamom kontakte s klientmi týchto zariadení. „Naším poslaním je pomáhať všade tam, kde sú ťažko zvládnuteľné situácie. Prechod na euro bude dozaista veľkou zmenou pre všetkých. Situáciu uľahčí včasná príprava a dostatok informácií. Žiaľ, niektorí ľudia – slabší, izolovaní či hendikepovaní nemajú taký kvalitný prístup k informáciám ako väčšina občanov alebo ich nevedia a nemôžu plnohodnotne prijať a porozumieť im. Na to sme tu aj my, aby sme ich upokojili a pomohli im zvládnuť aj túto situáciu, uviedol Ing. Ján Huba, riaditeľ Evanjelickej Diakonie na Slovensku.

Evanjelickej Diakonie zabezpečuje duchovnú a materiálnu pomoc tým, ktorí pomoc potrebujú a boli prijatí do opatery alebo inej programovej činnosti ED ECAV. Strediská ED ECAV na Slovensku: SED SVETLO Červenica, AGAPÉ Svätý Jur – Ubytovacie a školiace stredisko, SED Kšinná – Domov dôchodcov, Evanjelickej špeciálnej základnej školy internátnej, Červenica, SED Banská Bystrica – Domov detí – Sieť náhradných rodín, SED Horné Saliby – Domov dôchodcov/Domov sociálnych služieb, SED Hontianske Moravce – Domov penzión/Domov dôchodcov, SED Košeca – Domov dôchodcov, SED Trnava – Domov dôchodcov/Domov sociálnych služieb, SED Veľký Slavkov – Útulok – Dom na polceste, SED Sučany – Domov dôchodcov/Domov sociálnych služieb, SED Púchov – Detské opatrovateľské centrum – jasle. Pripravujú sa do prevádzky: SED Slatina nad Bebravou, SED Veličná, SED Horná Mičiná, SED Babiná, SED Vranov a SED Komárno.

Foto: Pavel Kochan

Slovensko bude potrebovať 188 miliónov eurových bankoviek

Z Rakúska si Slovensko požičia toľko bankoviek, ktoré by poukladané vedľa seba tvorili súvislý pás eurových bankoviek s dĺžkou 25 tisíc kilometrov.

Spolu s približujúcim sa plánovaným dátumom zavedenia eura na Slovensku sa stupňuje aj počet zaujímavých tlačových besied, seminárov a ďalších podujatí, ktoré občanom približujú spoločnú menu euro.

Jednou z takých bola aj tlačová beseda s autorom víťazného návrhu na vzhľad eurových bankoviek, dnes umeleckým riaditeľom Rakúskych tlačiarň bankoviek a cenín, Robertom Kalinom. R. Kalina na eurových bankovkách pracoval tri roky a po tom, ako opustili tlačiarne ich už prestal považovať za svoje dielo. „Je to ako keď vám odíde dieťa z domu,“ konštatuje.

Euro je dnes platidlom a obeživom pre 320 miliónov ľudí v 15 krajinách Európskej únie.

Od januára budúceho roka plánuje zaviesť euro ako svoju menu aj SR.

Námety, ktoré sa objavujú na eurových bankovkách – okná, brány a mosty sú zobrazením istých architektonických štýlov, avšak nikde v Európe sa nenachádzajú, najviac ale zaujali odbornú porotu aj laickú verejnosť, ktorá hodnotila návrhy eurových bankoviek.

Podľa slov členky Bankovej rady NBS Mileny Koreňovej, na Slovensku budeme potrebovať 188 miliónov kusov eurobankoviek, v hodnote vyše sedem miliárd eur, čo je 228 mld. Sk.

Keby sa všetky požičané bankovky poukladali vedľa seba, zaplnili by 450 futbalových ihrísk. Ak by sme ich poukladali vedľa seba, vytvorili by súvislý pás dlhý 25 tisíc kilometrov.

Ak by sme všetky eurové mince chceli odviezť naraz, museli by byť naložené v 79 kamiónoch, ktoré majú nosnosť 24 ton a ich kolóna by bola dlhá jeden a pol kilometra.

D. K.

Robert Kalina, autor eurových bankoviek hovoril o svojich skúsenostiach s navrhovaním bankoviek: „Nemôžem pri navrhovaní bankoviek príliš pustiť uzdu fantázii.“

Foto: Ivan Paška

Členka Bankovej rady NBS Milena Koreňová (prvá zľava) spolu s autorom eurových bankoviek Robertom Kalinom (druhý zľava) informovali na tlačovej besede o zaujímavostiach spojených so zavedením spoločnej meny a tvorbe eurových bankoviek a mincí.

